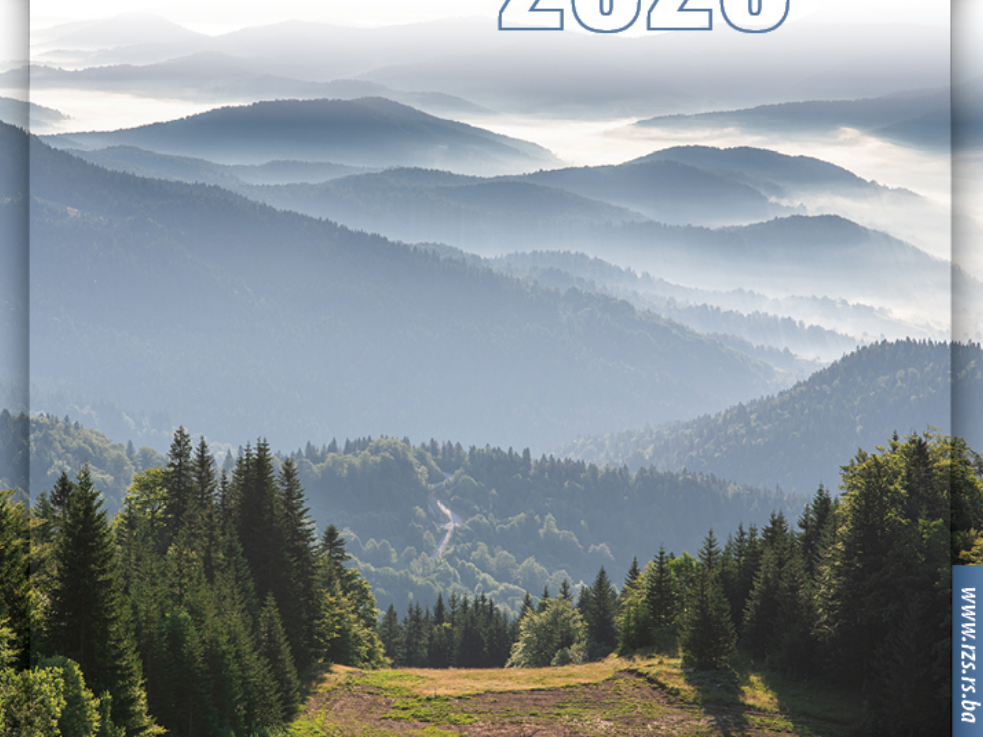

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ОВО ЈЕ РЕПУБЛИКА СРПСКА 2020

РЕПУБЛИКА СРПСКА
РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ
REPUBLIKA SRPSKA
INSTITUTE OF STATISTICS

ISSN 2490-3205

ОВО ЈЕ РЕПУБЛИКА СРПСКА 2020

Бања Лука
децембар 2020.

Ово је Република Српска, 2020.

Главни и одговорни уредник:

Радосав Савановић, в. д. директора Републичког завода за статистику

Редакциони одбор:

Радосав Савановић, проф. др Јасмин Комић, Владан Сибиновић, Велимир Савић

Начелник Одјељења за публикације, односе са јавношћу и повјерљивост статистичких података:

Владан Сибиновић

Приредио:

Велимир Савић

Припрема материјала:

Статистичка одјељења

Техничка припрема текста, дизајн и прелом:

Владан Сибиновић

Лектор:

Далибор Смиљић

Корице:

Никола Савић

Штампа:

Off-Set, Отокара Кершованија 78, Тузла

За штампарију:

Мирела Аљић

Тираж:

300

На корицама:

Мотиви са Јахорине

Фотографију на полећини уступио:

Олимпијски центар Јахорина

ПРЕДГОВОР

Публикација „Ово је Република Српска“ садржи све битне чињенице о друштвеном и економском животу у Републици Српској, а намијењена је најширем кругу корисника.

Ријеч је о публикацији, нешто више од 100 страница и 28 поглавља, која настоји да сву сложеност статистичких истраживања прикаже на једноставнији и практичнији начин.

Њен циљ је да популаризује статистику и да податке о Републици Српској прикаже на непосреднији и занимљивији начин.

У ту сврху публикацију смо обогатили изрекама и рубриком „Да ли знате“ у којој су дате чињенице о Републици Српској, како би читаоцима она била не само корисна, већ и занимљива.

Као и сваке године ову публикацију објављујемо и на енглеском језику и у електронском издању, тако да је доступна корисницима широм свијета.

Позивамо све кориснике да нам упуте своје приједлоге и мишљења и тако допринесу унапређењу ове публикације.

Бања Лука, децембар 2020.

Радосав Савановић, в. д. директора

Републички завод за статистику
Републике Српске

Што не узбуђује аутора не узбуђује ни читаоца.
Пасатас

Љепота и узбудљивост читања се, поред уживања у хармонији и музици ријечи, понајвише огледају у неочекиваности тог мисаоног путовања. Љепота писања, такође. Мислима можемо да путујемо гдје год желимо, у будућност и прошлост, да стигнемо у једном трену, потпуно слободно и бесплатно, без паковања, журбе, исправа и царињења. Овај пут кренућемо на Јахорину, с разлогом, јер бирамо најљепше дестинације. Путујмо тамо заједно, сликама које стварамо и памтимо. Много сам пута био на тој дивотној планини и сваки пут сам осјећао необично узбуђење, неку радост у срцу и тиху свечаност што сам ту. Разумљиво је то, јер на Јахорину се најчешће путује ради одмора; чак и када се тамо ради, остане довољно времена да се ужива у природи и чистом ваздуху. Сарајевска котлина је заиста окружена импресивним планинама, али ни Бјелашница, ни Игман, ни Требевић, нису тако питоми као Јахорина, зато је најомиљенија. Није чудно што се најљепши и најпосјећенији дио Јахорине зове Рајска долина, јер тако би ваљда требало да изгледа предочба о рајским предјелима, мада нема никога да нам то са сигурношћу потврди. Зна и Јахорина понекад да буде сурова, ако је не поштујеш, планина је то, зиме су оштре, али је најчешће супротно - и зими је сунчана; пуна је и зимзелене и бјелогоричне шуме. Тамо се другачије и лакше дише, једноставно, човек се препороди. Названа првобитно Јаворина по планинском (или грчком) јавору којег је удомила као његово најсјеверније станиште, планина је временом и вјековним изговором добила садашње име.

Јахорина се простире на подручју двије општине града Источно Сарајево - Трново и Пале. Тај помало „географски“ глагол, овдје одлично пристаје, јер се Јахорина у више огранака пружила баш као неки лијепо и меки простирач на 43°39' до 43°47' сјеверне географске ширине и 18°31' до 18°43' источне географске дужине. Можда ове координате пуно не помажу читаоцима у сналажењу, баш као ни народном пјевачу који је уздахнуо и отпјевао сада већ чувену пјесму *Колика је Јахорина планина*; „Сив је соко прелетјети не може, а камоли добар јунак на коњу...“ Нећемо замјерити што коњи и јунаци не лете, што дјевојке русе косе чешљају, у пјесми је све дозвољено, јер да стихови нису добри не би се пјевали и данас. Многи ову пјесму знају и у рок верзији, коју изводи група *Тешка индустрија*. Ред је послје таквог, очекиваног увода, да и читалац стварно сазна колика је Јахорина планина. Јахорина је планински масив динарског горја, дужине око 30 km, а ширине до 15 km. Главни дио планине чини Гола Јахорина, висораван 15 km дуга и 4 - 5 km широка, љети обрасла густом травом, а током зиме прекривена и до 3 m високим снјегом. Највиши врх је Огорјелица 1 916 m, и то је седми врх по висини у Републици Српској.

РИЈЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА

И у овој публикацији смо, традиционално, изнад сваког поглавља, дали мисли великих умова. „Да нема вјетра пауци би небо премрежили” - дубока је народна умотворина. Јахорина има своје руже вјетрова, угнијездилa се на споју хладне континенталне и топле медитеранске климе, али је њено небо премрежено, жичарама, ски лифтовима и гондолама тако добро да се и паукови и соколови чуде. Укупно 46 km алпских стаза покривено је са једном кабинском гондолом, три шестосједне жичаре, једном двосједном и са три ски лифта. Према подацима Олимпијског центра Јахорина, капацитет ових жичара је превоз око **17 000** скијаша на сат. Реализује се пројекат по којем би се путем најсавременије гондола жичаре обезбиједио транспорт скијаша директно из Пала који су удаљени 15 km од Јахорине. На овај начин би се на скијалиштима на Јахорини повећала посјећеност, смањила саобраћајна гужва, а туризам, и издавање хотелских и приватних смјештајних и угоститељских капацитета на Палама интензивно и брзо развијали. Треба нагласити и да је Јахорина од међународног аеродрома у Сарајеву удаљена тек 28 km.

Просјечан број дана са сњажним покривачем на Јахорини је 175, и то од октобра до краја маја. Десетогодишњи просјек висине сњажног покривача у фебруару износи 106 cm. Јахорина сада посједује најмодернији систем за осјежавање којим су снабђевена сва скијалишта што чини укупно **46 km** алпских и **10 km** нордијских стаза. У том систему изграђено је и велико вјештачко језеро на врху планине **са акумулацијом и пуњењем воде од око 75 000 m³** што је изузетан грађевински подухват. На тај начин скијаши не зависе од природног снијега, а продужује се и скијашка сезона. Добра илустрација за ову тврдњу је да је на дан кад пишемо овај текст, 1. децембра 2020. године, на Јахорини као првој дестинацији у региону почела скијашка сезона. Све стазе су увезане најмодернијим жичарама тако да скијаши и бордери лако мијењају и прилагођавају стазе својим жељама и могућностима, укључујући најмлађе којима је посвећена највећа пажња, јер то јесу будући скијаши. Доступна је и стаза за ноћно скијање на којој је изграђено ново освјетљене које омогућава дуготрајно уживање на скијама.

На отварању прошлогодишње скијашке сезоне на Јахорини је наступио славни Брајан Фери, музичар свјетског нивоа. Јахорина постаје позната не само као скијашки гастрономски центар него и по доброј забави, великим концертима највећих музичких звијезда, музичким фестивалима и представама.

Подсјетићемо млађе читаоце да је Јахорина чувена и због Олимпијаде у Сарајеву 1984. године, јер су управо на њеним стазама одржана такмичења у алпском скијању за жене. Олимпијски центар Јахорина је сада врхунски ски центар који је у посљедње три године доживио свој процват, а потенцијал планине и спортски реноме који ужива је заиста велики. Олимпијска љепотица, како Јахорину воле да називају, идеално је мјесто за базичне припреме спортиста. Имао сам срећу да неколико дана тамо пратим тренинге олимпијских и свјетских шампиона, тадашњих југословенских репрезентативаца Момира Петковића, Ивице Фргића, Рефика Мамишевића, Ференца Чабе.

РИЈЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА

Тренирао их је свјетски шампион Сретен Дамјановић, тренер који је створио и олимпијског побједника Давора Штефанека.

Знајући колика је љубав према скијању Новака Ђоковића, најбољег свјетског тенисера и једног од најбољих спортиста свијета свих времена, одлучено је да једна од најбољих стаза онедавно носи његово име. „Јахорина је дивно мјесто за одмор“ – искрено се при посјети одушевио Новак, свјетски путник, и у тој реченици је сажео све утиске.

Јахорина више није искључиво зимска дестинација. Ван скијашке сезоне се интензивно развија не само класични него и конгресни и спотрски туризам. По узору на неке скијашке центре и Јахорина је традиционално сједиште одржавања врло значајног економског форума. Оно што љетној сезони даје чар није само свјеж ваздух и дивна природа. Поред велнеса и базена елитних хотела, на располагању гостима су и многобројни додатни садржаји. До језера на врху планине и дивног видиковца гости могу стићи шетњом или жичаром, уређене су трејл и трим стазе, стазе за брдски бициклизам, теретане на отвореном, а посебна атракција је планински боб на шинама. Боб стаза (пруга) која пролази најљепшим предјелима Јахорине у дужини од 2 500 m, (међу најдужим у Европи) омогућује брзине и до 40 km/h. Ако неко жели још мало адреналина ту су квадови, параглајдинг, фудбалски и кошаркашки терени и још много тога. Слободни у природи, преко љета су на испаши и дивни коњи као посебна атракција Јахорине.

На Јахорину поред домаћих, стижу туристи и скијаши из цијелог свијета и сваке године се број долазака значајно увећава. Радосно их и пуног срца дочекујемо у Српској. Све се то не би могло остварити и развити без великих улагања и напора Владе Републике Српске, која је подржала и финансирала кључне инвестиције.

Долази зима. Посјетите Јахорину да уживате у њеним дивотама, сунцу и снијегу, здрављу, одмору и радостима живота. Оно што радује читаоца, радује и аутора.

Бања Лука, децембар 2020.

Приређивач:

Велимир Савић

САДРЖАЈ

	Предговор	3
	Ријеч приређивача	4
01	Општи подаци	8
02	Географски и метеоролошки подаци	9
03	Регистар пословних субјеката	16
04	Становништво	18
05	Плате	22
06	Тржиште рада	24
07	Бруто домаћи производ	28
08	Инвестиције	32
09	Животни стандард и сиромаштво	35
10	Структурне пословне статистике	39
11	Цијене	44
12	Пољопривреда	47
13	Шумарство	51
14	Животна средина	55
15	Индустрија	58
16	Енергетика	62
17	Грађевинарство	67
18	Спољна трговина	69
19	Дистрибутивна трговина	72
20	Туризам	74
21	Саобраћај и везе	77
22	Образовање	82
23	Култура и умјетност	90
24	Здравље	93
25	Здравствено, пензијско и инвалидско осигурање	96
26	Социјална заштита	98
27	Истраживање и развој	103
28	Криминалитет	108
	Водич за кориснике	111
	Знакови и скраћенице	112
	Подручја дјелатности	113
	Мала школа статистике	114

01 ОПШТИ ПОДАЦИ

*За отаџбину можемо ставити све на коцку,
али не смијемо ставити на коцку отаџбину.*

Коломан Миксат

Република Српска је проглашена 9. јануара 1992. године, а као државни ентитет Босне и Херцеговине верификована је Дејтонским мировним споразумом и потписивањем мира у Паризу, 14. децембра 1995. године. Република Српска је данас парламентарна република са ограниченим међународним субјективитетом. Највећи град Републике Српске је Бања Лука која представља административни, привредни и културни центар Републике Српске.

НАЗИВ	Република Српска
амблем	
СИМБОЛИ	
заства	
СЛУЖБЕНИ ЈЕЗИЦИ	језик српског народа, језик бошњачког народа, језик хрватског народа
СЛУЖБЕНА ПИСМА	ћирилица латиница
СТАНОВНИШТВО, 2019. (процјена средином године)	1 142 495
ПОВРШИНА¹⁾	24 641 km ²
општине	56
градови	Бања Лука Бијељина Градешка Добој Зворник Источно Сарајево Приједор Требиње
ТЕРИТОРИЈАЛНО УРЕЂЕЊЕ	
МОНЕТА	конвертибилна марка (KM)
Међународна банкарска шифра (ISO code)	BAM

¹⁾ Привремени податак о површини Републике Српске који не укључује дио Брчко дистрикта.
Извор: Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове

02 ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

Кад се вријеме не би мијењало половина људи не би имала о чему да разговара.
Жил Ромен

Географски положај Републике Српске

Територија Републике Српске налази се између 42°33' и 45°17' сјеверне географске ширине и 16°12' и 19°38' источне географске дужине по Гриничу, односно захвата сјеверни и источни дио геопростора Босне и Херцеговине. Република Српска има површину од 24 641 km².

Република Српска спада у групу континенталних простора – нема излаз на море и смјештена је на контакту двију великих природно-географских и друштвено-економских регионалних цјелина – панонске и медитеранске.

Према територијалној организацији територију Републике Српске чини осам градова: Бања Лука, Источно Сарајево, Приједор, Добој, Бијељина, Требиње, Зворник и Градишка као и 56 општина. Док остали наведени градови у свом саставу немају општине, Град Источно Сарајево обухвата подручја општина: Источна Илица, Источно Ново Сарајево, Пале, Соколац, Источни Стари Град и Трново. Град Бања Лука је највећи град Републике Српске и представља административни, привредни и културни центар Републике Српске.

Републику Српску пресијецају виталне комуникационе везе

У саобраћајно-географском смислу положај Републике Српске је од посебног значаја. То се првенствено односи на меридијански правац који ријечним долинама Босне и Неретве, пресијецајући динарски планински комплекс, повезује средњоевропску и медитеранску макрорегију. Ништа мањег значаја није ни упоредни правац који повезује Републику Српску са централнобалканским и западноевропским простором. Значајан је и излаз Републике Српске на ријеку Саву којом се веже на европску ријечну саобраћајницу Рајна – Мајна – Дунав.

Природна обиљежја Републике Српске

Сложена и занимљива природна обиљежја Републике Српске су резултат припадности различитим природно-географским цјелинама и њиховој геоморфолошкој еволуцији.

У сјеверном перипанонском дијелу брежуљкасти терени, изграђени од кенозојских наслага, постепено се спуштају у равничарске просторе са алувијалним заравнима и ријечним терасама што уједно чини и најплоднији дио Републике Српске. На том простору издиже се само неколико усамљених планина – Козара, Просара, Мотајица, Вучијак, Озрен и Требовац, те крајњи сјеверо-источни огранци Мајевице.

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

Према југу, равничарски простор преко брежуљкастог терена прелази у планинско подручје које заузима и највећи дио површине Републике Српске. Највиши планински врх на територији Републике Српске је Маглић, који се налази на 2 386 m надморске висине на истоименој планини.

Најдуже ријеке Републике Српске су Дрина (308,5 km), Сава (204,8 km) и Врбас (131,9 km) које припадају црноморском ријечном сливу. Све мање ријеке у Републици Српској, осим оних на подручју Источне Херцеговине, припадају дринском и савском ријечном сливу. Све воде јужно од планинског превоја Чемерно, на подручју Источне Херцеговине, припадају јадранском ријечном сливу.

2.1. Географске координате крајњих тачака

	Сјеверна географска ширина	Источна географска дужина ¹⁾	Насељено мјесто
Сјевер	45° 16' 36"	16° 56' 08"	Доња Градина - општина Козарска Дубица
Југ	42° 33' 18"	18° 26' 45"	Подштировник - град Требиње
Исток	44° 02' 59"	19° 37' 44"	Жлијебац - општина Братунац
Запад	44° 56' 52"	16° 12' 18"	Средњи Бушевић - општина Крупа на Уни

¹⁾ По Гриничу

2.2. Највише планине и планински врхови

Планина	Врх	Надморска висина, m
Маглић	Маглић	2 386
Волујак	Волујак	2 336
Лелија	Велика Лелија	2 032
Зеленгора	Брегоч	2 014
Клековача	Клековача	1 961
Црвањ	Зимомор	1 920
Јахорина	Огорјелица	1 916
Виторог	Велики Виторог	1 906
Требова планина	Велика Кошута	1 872
Бјеласница (Гатачка)	Бјеласница	1 867
Снијежница (Тјентиште)	Снијежница	1 787
Баба	Ђед	1 735
Вучево (Површ)	Живањ	1 696
Вучево	Жрвањ	1 696
Романија	Велики Лупоглав	1 652
Требевић	Требевић	1 629
Јавор	Велики Жеп	1 537

Извор: Природно-математички факултет, Бања Лука, Катедра за физичку географију

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Заштићено подручје ријеке Уне простира се на територији општина Нови Град, Козарска Дубица, Крупа на Уни и Костајница. Утврђена категорија је V – заштићени пејзажи – Парк природе Уна, у укупној површини од 2 772,6 ha.

2.3. Најдуже ријеке (дужина тока)

Ријека	УКУПНО	km
		у Републици Српској
Дрина	341,0	308,5
Сава	945,0	204,8
Врбас	249,9	131,9
Босна	279,4	98,0
Врбања	95,4	95,4
Уна	212,5	91,8
Сана	157,7	85,0
Укрина	80,9	80,9

Извор: Јавна установа „Воде Српске“, Бијељина

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

2.4. Највећа језера и рибњаци

	Површина, km ²	Надморска висина, m	Највећа дубина, m	Запремина воде, мил. m ³
ВЈЕШТАЧКА ЈЕЗЕРА				
Билећко (на Требишњици)	27,064	400	104,0	1 280,0
Перућачко (на Дрини)	12,401	290	70,0	355,0
Зворничко (на Дрини)	8,876	140	28,0	89,0
Вишеградско (на Дрини)	8,900	336	78,0	161,0
Бочац (на Врбасу)	2,330	282	62,0	52,7
ПРИРОДНА ЈЕЗЕРА				
Штиринско (на Зеленгори)	0,129	1 672	4,5	0,255
Котланичко (на Зеленгори)	0,044	1 528	10,0	0,250
Улошко (на Црвљу)	0,043	1 058	14,0	0,255
Доње Баре (на Зеленгори)	0,021	1 475	4,5	0,057
Орловачко (на Зеленгори)	0,021	1 438	5,0	0,054
РИБЊАЦИ				
Санџани (на Гомјеници)	11,179	143	4,0	...
Бардача (на Матури)	7,472	90	2,2	...
Прњавор (на Вијаки)	6,664	134	3,5	...
Сјековац (на Укрини)	3,980	85	3,0	...

Извор: Природно-математички факултет, Бањалука, Катедра за физичку географију

Природни потенцијали су свакако један од кључних фактора у садашњем и будућем развоју Републике Српске и њеном економско-географском обликовању. У том смислу у најважније природне потенцијале спадају пољопривредно земљиште, шумски комплекси, хидро-климатски услови и рудни и минерални ресурси.

Климатске карактеристике

Различити климатски утицаји који дјелују на простору Републике Српске, резултат су природних фактора и законитости опште циркулације ваздушних маса овог простора. Према томе, на територији Републике Српске могу се издвојити три климатска типа, и то:

1. Сјеверни перипанонски простор, има умјерено континенталну климу. Одликује се са умјерено хладним зимама и топлим лјетима. Вриједности средње годишње температуре ваздуха овог климатског типа крећу се од 12°C до 19°C.

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

2. Планинска и планинско-котлинска клима, захвата највећи дио Републике Српске. Планински масиви имају кратка и свјежа лjeta и хладне и сњеговите зиме, гдје се високи сњежни покривач дуго задржава. Средња годишња температура ваздуха је између 5°C и 7°C. Брежуљкаста подручја, те котлине и долине имају нешто блажу климу. Простори који имају обиљежја планинско–котлинске климе, имају средњу годишњу температуру ваздуха око 10°C. Зиме су умјерено хладне са снијегом, са честим температурним инверзијама и маглама, док су лjeta умјерено топла.

3. Измијењена варијанта медитеранско-јадранске климе

Јужни дио Републике Српске односно простор ниске Херцеговине има измијењену варијанту јадранске климе. Овај простор се назива Хумине, за разлику од простора Рудина који захвата више планинске дијелове херцеговачког крша кога, у климатском погледу, карактерише прелазна варијанта између климе Хумина и планинске климе. Средња годишња температура ваздуха је између 14°C и 14,7°C. У овом климатском простору смјештен је најтоплији град Републике Српске –Требиње.

2.5. Годишње вриједности важнијих метеоролошких параметара и средња мјесечна температура ваздуха, 2019.

Мјесто	Средња годишња температура ваздуха, °C	Облачност, десетине	Влажност, %	Инсолација, час
Бања Лука	13,4	5,5	75	2 190,3
Бијељина	13,6	5,9	78	2 119,1
Билећа	13,2	4,6	69	2 446,3
Вишеград	12,1	6,5	69	...
Градишка	13,6	4,9	73	...
Добој	13,0	6,3	75	2 031,3
Калиновик	8,4	5,6	66	...
Мркоњић Град	10,9	5,7	74	1 725,5
Нови Град	12,7	6,3	68	...
Приједор	13,0	5,8	77	1 935,9
Рибник	11,9	5,8	63	...
Рудо	11,7	6,2	72	...
Соколац	8,6	5,6	73	2 052,1
Србац	12,7	6,0	75	...
Сребреница	11,4	5,8	82	1 537,7
Требиње	15,3	4,4	67	...
Фоча	11,4	6,5	79	...
Хан Пијесак	7,9	5,9	85	1 906,3
Чемерно	7,5	5,7	77	1 919,6
Шипово	10,8	5,8	80	...

Извор: Републички хидрометеоролошки завод

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

Земљотреси у Републици Српској

Земљотрес настаје услед помјерања тектонских плоча, кретања Земљине коре или појаве удара, а последица је подрхтавање Земљине коре због ослобађања велике енергије.

2.6. Земљотреси

Мјесто (локација)	Датум	Хипоцентрално вријеме ²⁾	Географска ширина	Географска дужина	Магнитуда ³⁾	Интензитет ⁴⁾
Бочац	20.02.1996.	14:12:13	44,50	17,23	4,7	6-7
Теслић	26.02.1998.	12:09:20	44,72	17,71	4,1	5-6
Источни Дрвар	15.04.1998.	23:30:47	44,37	16,63	4,1	5-6
Требиње	22.07.2001.	20:08:16	42,79	18,18	4,6	6-7
Котор Варош	29.03.2002.	16:04:01	44,60	17,39	4,0	5-6
Милићи	14.12.2003.	10:09:29	44,08	19,09	5,1	6-7
Невесиње	21.09.2004.	04:46:09	43,18	18,13	4,2	5-6
Берковићи	27.09.2005.	00:25:34	43,22	18,15	5,1	6-7
Невесиње	17.06.2006.	20:01:10	43,39	18,09	4,3	6
Невесиње	17.06.2006.	20:09:26	43,36	18,15	4,2	5-6
Требиње	14.11.2008.	13:26:05	42,56	18,60	4,7	6-7
Пале	31.03.2009.	01:46:03	43,84	18,54	4,1	5-6
Вољујак	25.01.2013.	18:52:26	43,26	18,70	4,1	6
Вољујак	03.02.2013.	12:01:00	43,22	18,67	4,1	6
Регион Поткозарја	28.01.2014.	00:03:32	44,99	17,13	4,2	6
Регион Гацка	04.05.2014.	23:29:53	44,52	17,56	3,9	5-6
Регион Гацка	30.09.2014.	15:12:43	43,06	18,40	4,0	5-6
Јахорина	12.04.2015.	00:05:32	43,75	18,56	4,2	6
Масловаре	28.04.2015.	16:16:50	44,52	17,56	4,0	5-6
Слатина (рег. Бања Луке)	03.11.2016.	15:04:04	44,80	17,30	3,9	5-6
Регион Билеће	09.11.2016.	15:58:44	42,93	18,47	4,1	5-6
Фоча	02.03.2017.	06:36:23	43,40	18,97	3,6	5
Љубиње	12.01.2018.	02:20:35	43,03	18,05	3,7	5
Невесиње	26.11.2019.	09:19:26	43,20	18,01	5,5	7-8
Невесиње	26.11.2019.	09:40:20	43,15	18,19	3,4	5
Невесиње	26.11.2019.	11:58:26	43,12	18,09	3,4	5
Невесиње	26.11.2019.	16:30:43	43,20	18,10	3,4	5

²⁾ Вријеме потреса дато је по UTC времену (универзално вријеме)

³⁾ Магнитуда потреса изражена је у јединицама Рихтерове скале

⁴⁾ Приказани су земљотреси са пет и више степени. Интензитет потреса у епицентралној зони одређен је према Меркали – Канкани – Зиберговој (Mercalli – Cancani – Sieberg) скали ("MCS").

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

Подручје Балкана је под утицајем великих плоча литосфере у Евроазији и Африци, као и мањих сегмената попут Арабијске плоче и Јадранске микро-плоче. Насупрот распрострањеном увјерењу да су земљотреси ријетке појаве, они се дешавају врло често, али њихов највећи број је слабог интензитета и јавља се на релативно малим површинама копнених простора или океанског дна.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

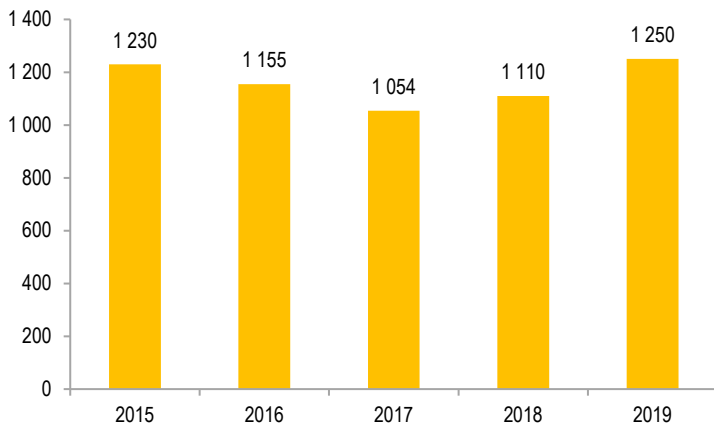
Највећи број земљотреса везан је за границе тектонских плоча. Више од половине земљотреса догоди се у ватреном појасу Пацифика, друга по реду зона по броју потреса је медитеранско-алпско-хималајско подручје. Земље у којима се догађа највише потреса су: Чиле, Јапан, Индонезија.

03 РЕГИСТАР ПОСЛОВНИХ СУБЈЕКАТА

Пријатељ је човјек за кога увијек можемо бити сигурни да ће на нас рачунати.
Валентин Катајев

Подаци о пословним субјектима са сједиштем на територији Републике Српске добијени су из Регистра пословних субјеката. Поступак уписа и разврставања пословних субјеката према дјелатностима у Регистар пословних субјеката је од 1.12.2013. године у надлежности Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге. У Регистар пословних субјеката не уписују се физичка лица која обављају предузетничку дјелатност.

У 2019. години основано је 1 250 пословних субјеката, што је за 12,6% више у односу на претходну годину.

Графикон 3.1. Број основаних пословних субјеката

Извор: Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге

Око трећине (28,1%) укупно регистрованих пословних субјеката, према претежној дјелатности, разврстано је у подручје *Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала*, док је у подручје *Прерађивачка индустрија* разврстано двоструко мање субјеката (13,2%).

РЕГИСТАР ПОСЛОВНИХ СУБЈЕКАТА

3.1. Број пословних субјеката по подручјима КД, стање 31. децембар

Подручја КД	2015	2016	2017	2018	2019
УКУПНО	29 140	30 275	31 286	32 376	33 447
A	1 057	1 106	1 144	1 180	1 205
B	178	182	185	192	197
C	3 941	4 075	4 187	4 324	4 427
D	171	189	200	209	226
E	233	241	248	261	269
F	1 556	1 625	1 696	1 757	1 805
G	8 588	8 829	9 029	9 227	9 389
H	1 368	1 419	1 461	1 499	1 517
I	389	407	425	451	470
J	544	595	644	694	754
K	177	184	196	200	202
L	158	174	192	212	233
M	1 399	1 490	1 570	1 687	1 832
N	361	396	423	470	541
O	342	342	349	351	358
P	591	615	636	650	668
Q	714	754	789	839	889
R	2 203	2 258	2 318	2 363	2 419
S	5 167	5 391	5 591	5 807	6 043
T	2	2	2	2	2
U	1	1	1	1	1

Извор: Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У поступку регистрације, резервација пословног имена важи 60 дана од момента уноса у Регистар.

04 СТАНОВНИШТВО

Дјеца и жене познају сваког, мушкарци често не познају ни најближег комшију.
Луис Бромфилд

Живорођена дјеца

Укупан број живорођених у 2019. години у односу на претходну годину мањи је за 3%. Просјечна старост мајке при рођењу првог дјетета у Републици Српској је 27,8 година, те је у односу на прошлу годину, просјечна старост повећана за 0,2 године. Просјечна старост мајке при рођењу првог дјетета у ЕУ (према последњем расположивом податку Еуростата за 2018. годину) била је 30,8 година. Подаци указују на тенденцију да жене одлажу рађање дјеце и да старосна граница приликом рађања дјеце расте. Укупна просјечна старост мајке у Републици Српској била је 29,3 година у 2019. години.

У последњем периоду, када су у питању живорођена дјеца, посматрајући просјек од пет година, у браку се рађа око 83% дјеце.

4.1. Живорођени у Републици Српској

	2015	2016	2017	2018	2019
СВЕГА	9 357	9 452	9 339	9 568	9 274
Мушки	4 842	4 931	4 886	5 001	4 907
Женски	4 515	4 521	4 453	4 567	4 367

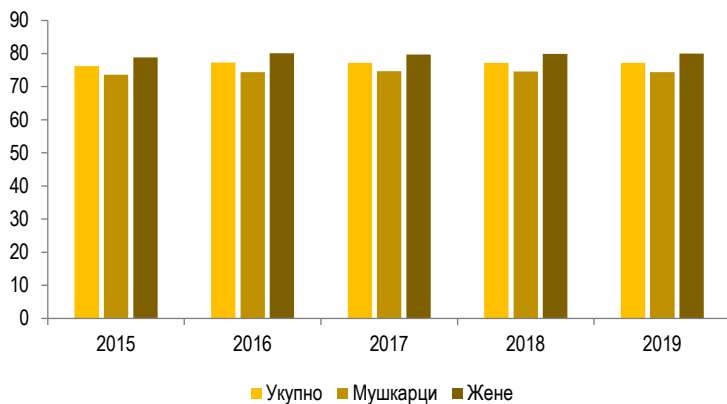
Очекивано трајање живота

Очекивано трајање живота у Републици Српској при рођењу порасло је за 1,22 године за жене и 0,74 године за мушкарце између 2015. и 2019. године, док је највећи пораст евидентиран између 2015. и 2016. године. У 2019. години очекивано трајање живота за жене је износило 80,00, док је за мушкарце било 74,34 године.

4.2. Очекивано трајање живота у Републици Српској

	УКУПНО	Мушкарци	Жене
2015	76,19	73,60	78,78
2016	77,24	74,40	80,10
2017	77,20	74,68	79,71
2018	77,22	74,59	79,86
2019	77,15	74,34	80,00

СТАНОВНИШТВО

Графикон 4.1. Очекивано трајање живота

4.3. Најчешћа мушка и женска имена уписана у матичне књиге рођених

	2015	2016	2017	2018	2019
Мушка имена	Стефан Лука Никола Лазар Павле	Стефан Лука Лазар Никола Павле	Стефан Лазар Лука Никола Павле	Стефан Лазар Лука Никола Павле	Лука Лазар Стефан Никола Павле
Женска имена	Марија Ана Милица Софија Сара	Марија Софија Ана Милица Сара	Марија Софија Милица Ана Дуња	Софија Милица Марија Ана Теодора	Софија Милица Марија Ана Сара

СТАНОВНИШТВО

Умрли у Републици Српској

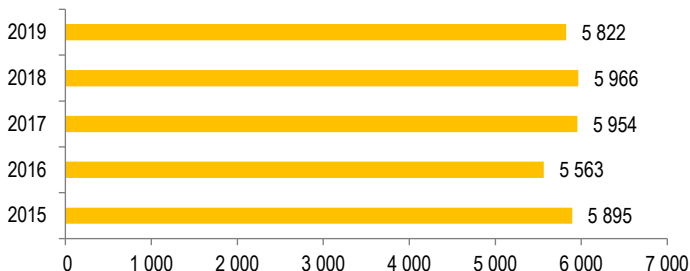
Укупан број умрлих у 2019. години у односу на претходну годину већи је за 2,2%. Просјечна старост умрлог лица у Републици Српској је 74,5 година. У просјеку, жене живе дуже од мушкараца око шест година. Око половине умрлих лица умре од болести система крвотока, а око једне петине умре од малигних тумора. На хиљаду живорођених беба, у просјеку умре око двије бебе до годину дана старости. Република Српска има једну од нижих стопа смртности одојчади у поређењу са државама из окружења и за 2019. годину износи 1,6‰.

4.4. Умрли у Републици Српској

	2015	2016	2017	2018	2019
СВЕГА	15 054	13 970	14 663	14 763	15 081
Мушкарци	7 640	7 198	7 363	7 449	7 753
Жене	7 023	7 419	6 772	7 300	7 328

Закључени бракови

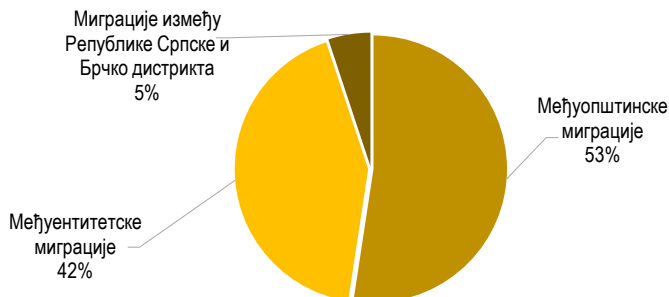
У Републици Српској се у просјеку на хиљаду становника закључује пет нових бракова. У 2019. години број склопљених бракова мањи је за 2,4% у односу на 2018. годину. Најстарији младожења у 2019. години имао је 90 година, а неvjеста 82 године, док је најмлађи младожења који је закључио брак имао 18 година, а најмлађа неvjеста 16 година. Просјечна старост неvjесте приликом закључења брака је 28,9, док први брак у просјеку жене закључују са 27,2 године. Просјечна старост мушкараца приликом закључења брака је 32,1 година, а први брак младожење у просјеку склапају са 30,2 године.

Графикон 4.2. Закључени бракови

Миграције у Републици Српској

Највећи број миграција у Републици Српској забиљежен је у популационој групи од 20. до 34. године, а за пресељење у овој доби се чешће одлучују жене. У старосној групи од 35 и више година, у миграцијама више учествују мушкарци.

Графикон 4.3. Унутрашња миграциона кретања (досељени/одсељени) у Републици Српској, 2019.

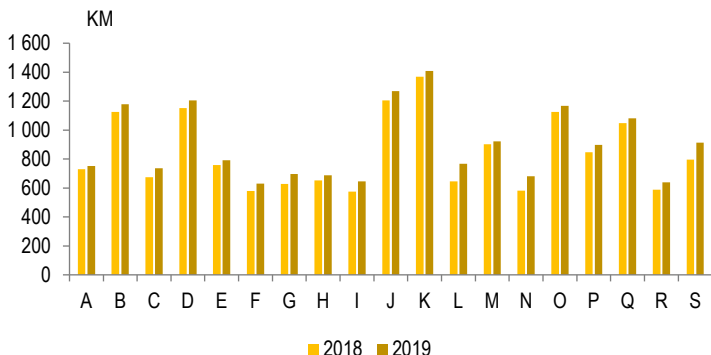
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Стопа умрле одојчади у Републици Српској за 2019. годину била је мања од стопе умрле одојчади у ЕУ-28. У 2019. години стопа умрле одојчади била је 1,6‰. Према последњем расположивом податку Еуростата (2018. године) стопа умрле одојчади у ЕУ-28 била је 3,5‰. На овако ниску стопу умрле одојчади позитивно дјелују искључиво повољни ендогени фактори (генетски фактори, конституција...) као и егзогени односно фактори спољне средине, који се огледају у адекватној здравственој заштити и здравственом васпитању односно едукацији како трудница тако и породиља.

Не дозвољавам никоме да завири у моју кесу и у моју душу.
Ђовани Бокачо

Просјечна плата након опорезивања (нето плата) већа у 2019. години у односу на претходну годину

Просјечна плата након опорезивања (нето плата), која је у 2019. години износила 906 КМ, биљежи раст у односу на 2018. годину, и то за чак 49 КМ. Номинално гледано, просјечна плата након опорезивања (нето плата) већа је за 5,8%. Раст је забиљежен у свих 19 подручја, од чега највише у подручјима *Пословање некретношћима* 18,9% и *Административне и помоћне услужне дјелатности* 17,1%.

Графикон 5.1. Просјечне плате након опорезивања (нето плате) по подручјима КД

Реални индекс просјечне плате након опорезивања (нето плате), који представља однос између номиналног индекса просјечне плате након опорезивања (нето плате) и индекса потрошачких цијена у одговарајућем периоду, такође показује повећање. У 2019. години, у односу на 2018. годину, у Републици Српској реално повећање просјечне плате након опорезивања (нето плате) износило је 5,3%.

Ситуација је слична када су у питању земље у окружењу. У Словенији просјечна нето плата реално је већа за 2,1%, у Хрватској за 2,6%, док је у Србији просјечна нето плата реално већа за чак 8,5%. У Црној Гори просјечна нето плата реално је већа у 2019. години у односу на 2018. годину за 0,4%. У Федерацији БиХ просјечна нето плата реално је већа за 3,8%.

У посљедњих пет година просјечна нето плата повећала се за 9,0%. Запослени у подручју *Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања*, гдје сваки други радник има високу или вишу стручну спрему, и даље су најбоље плаћени за свој рад. Они чине 2,1% од укупног броја запослених и у 2019. години су просјечно примали 1 409 КМ мјесечно. Најниже просјечне мјесечне плате након опорезивања (нето плате) у 2019. години зарађивали су запослени у подручју *Грађевинарство* (630 КМ), које запошљава 4,6% од укупног броја радника. У овом подручју, највећи број запослених, око 44%, има средњу стручну спрему.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Просјечна плата након опорезивања (нето плата) у петогодишњем периоду повећала се највише у подручју *Остале услужне дјелатности* и то за 218 КМ.

5.1. Просјечне плате након опорезивања по подручјима КД

	КМ				
	2015	2016	2017	2018	2019
УКУПНО	831	836	831	857	906
A	682	710	725	729	751
B	1 097	1 090	1 084	1 126	1 178
C	612	626	638	675	736
D	1 067	1 074	1 083	1 152	1 205
E	679	688	696	759	791
F	520	537	548	580	630
G	602	585	589	628	696
H	629	626	630	652	688
I	581	561	562	575	645
J	1 149	1 161	1 136	1 204	1 270
K	1 261	1 269	1 321	1 369	1 409
L	683	679	623	646	768
M	772	794	896	901	922
N	515	518	552	581	681
O	1 104	1 115	1 098	1 126	1 167
P	851	855	833	846	898
Q	1 052	1 059	1 041	1 047	1 080
R	551	548	564	588	638
S	695	685	813	797	913

06 ТРЖИШТЕ РАДА

*Сваки пут кад неком дајем упражњено мјесто,
створим стотину незадовољника и једног незахвалника.*
Луж XIV

Тржиште рада Републике Српске је и у 2019. години наставило да се опоравља од утицаја негативних ефеката свјетске економске кризе. Један од главних показатеља да се тржиште рада опоравља јесте пад стопе незапослености. Стопа незапослености постепено се смањивала од 2015. године, да би се у 2019. години знатно смањила - за 5,5 процентних поена у односу на претходну годину.

Посматрано по полу, у 2019. години у односу на претходну годину, стопа незапослености жена мања је за 3,8 процентних поена, док је стопа незапослености мушкараца мања за 6,8 процентних поена.

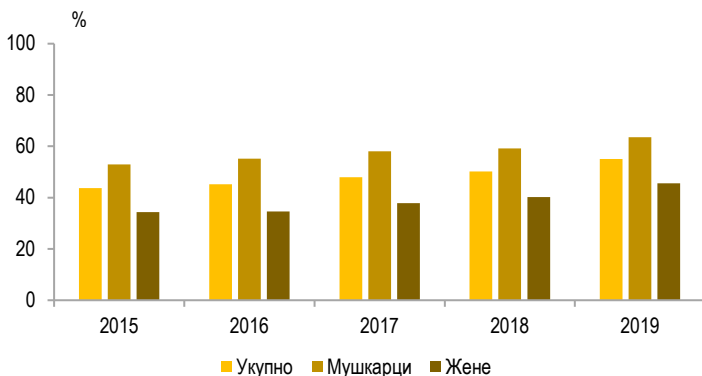
6.1. Стопе незапослености

	%				
	2015	2016	2017	2018	2019
УКУПНО	25,2	24,8	21,0	17,2	11,7
Мушкарци	23,4	21,6	18,0	16,3	9,5
Жене	27,7	29,5	25,1	18,5	14,7

Структура запослених према групама подручја дјелатности у 2019. години је: пољопривредне 29,8%, индустријске (непољопривредне) 27,1% и услужне 43,1%, а према типу запослености: запослени за плату (запосленици) 65,1%, самозапосленици 29,6% и неплаћени помажући чланови 5,3%. Према завршеној школској спреми највећи број запослених има средњу стручну спрему 65,8%.

Развијене земље карактерише доминантно учешће запослених у сектору услуга, као и високо учешће категорије запослених за плату у укупној запослености.

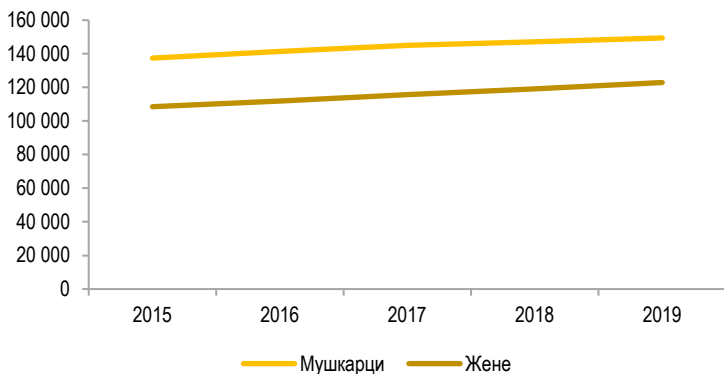
ТРЖИШТЕ РАДА

Графикон 6.1. Стопе запослености (15–64 година старости)

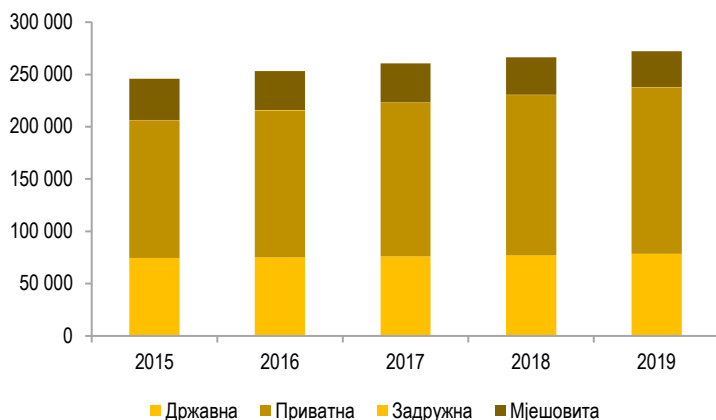
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Стопа запослености мушког дијела популације већа је за 15,8 процентних поена у односу на стопу запослености женског дијела популације.

Графикон 6.2. Запослени по полу, годишњи просјек

ТРЖИШТЕ РАДА

Графикон 6.3. Запослени према облику својине

Највећи број запослених је у приватном сектору. Сваки други запослени ради у пословним субјектима који су у приватној својини, а сваки шести запослени је предузетник или ради код предузетника.

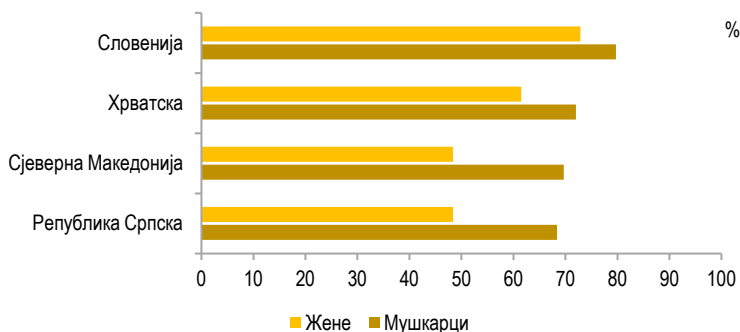
Половина запослених у Републици Српској ради у подручјима *Прерађивачка индустрија, Трговина и Државна управа*. Сваки други радник има највише завршену средњу школу, а сваки четврти завршену високу или вишу.

Сваки шести запослени млађи је од 30 година, а четвртина запослених старија је од 50 година.

ТРЖИШТЕ РАДА

6.2. Запослени по подручјима КД, годишњи просјек

	2015	2016	2017	2018	2019
УКУПНО	245 975	253 305	260 608	266 309	272 366
A	8 345	8 468	8 482	8 530	8 468
B	5 288	5 277	5 357	5 114	5 045
C	49 857	52 116	54 434	56 436	56 738
D	7 832	7 854	8 201	8 680	8 878
E	4 788	4 833	4 956	4 902	5 040
F	11 072	11 542	11 731	12 155	12 596
G	42 595	44 909	46 172	46 571	48 192
H	11 570	11 761	11 987	12 073	12 454
I	11 602	12 106	12 879	13 341	13 742
J	5 168	5 150	5 587	5 876	6 194
K	5 608	5 558	5 505	5 614	5 788
L	493	519	529	552	636
M	7 130	7 423	7 657	7 788	7 883
N	2 850	2 948	3 134	3 310	3 405
O	24 135	24 202	24 580	24 895	25 426
P	22 314	22 608	22 691	22 830	23 073
Q	17 054	17 198	17 484	18 007	18 842
R	3 293	3 583	3 846	4 118	4 457
S	4 981	5 250	5 396	5 517	5 509

Графикон 6.4. Стопе запослености у земљама у окружењу (20–64 година старости)

07 БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

Нико није толико запослен да не би стигао да прича како је презапослен.
Макс Фишер

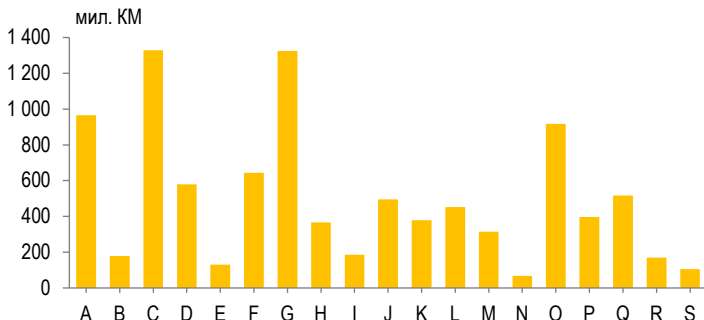
Економска активност Републике Српске, мјерена стопом реалног раста БДП, у 2019. години забиљежила је раст од 2,5%.

7.1. Бруто домаћи производ и бруто додата вриједност¹⁾, 2019.

	Текуће цијене, хиљ. КМ	Стопа реалног раста, %
Пољопривреда, шумарство и риболов	966 370	0,4
Вађење руда и камена	179 065	-0,6
Прерађивачка индустрија	1 328 546	-2,0
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	579 337	-10,7
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	130 455	2,3
Грађевинарство	643 664	6,8
Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	1 324 630	5,3
Саобраћај и складиштење	365 581	5,3
Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	186 483	5,0
Информације и комуникације	494 448	4,3
Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	378 121	6,2
Пословање некретностима	452 016	2,4
Стручне, научне и техничке дјелатности	314 108	12,1
Административне и помоћне услужне дјелатности	66 806	9,3
Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	916 431	2,1
Образовање	395 891	2,0
Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	517 171	5,7
Умјетност, забава и рекреација	169 899	11,5
Остале услужне дјелатности	106 016	2,9
FISIM (минус)	224 843	5,1
Бруто додата вриједност	9 290 195	2,3
Порези на производе минус субвенције на производе	1 961 129	3,3
Бруто домаћи производ	11 251 324	2,5

¹⁾ Обрачун Бруто домаћег производа заснован је на међународној методологији Европског система рачуна из 2010. године (*European System of Accounts - ESA 2010*).

БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

Графикон 7.1. Бруто додата вриједност, текуће цијене, 2019.

Преко 2,2 милијарди КМ бруто додате вриједности ствара се у индустријским дјелатностима

У укупном бруто домаћем производу за 2019. годину подручје *Прерађивачка индустрија* учествује са 11,8%, подручје *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација* са 5,1%, подручје *Вађење руда и камена* са 1,6% и подручје *Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедиације) животне средине* са 1,2%. Посматрано са становишта запослености, ова подручја имају доминантну улогу и запошљавају око четвртине укупног броја запослених.

7.2. Бруто домаћи производ и бруто додата вриједност, текуће цијене, структуре

	2015	2016	2017	2018	2019
Пољопривредне дјелатности (А)	9,3	9,3	8,4	8,8	8,6
Индустријске дјелатности (В,С,Д,Е)	17,4	18,4	19,3	20,3	19,7
Грађевинарство (F)	5,0	5,1	5,6	5,5	5,7
Услугне дјелатности (G,H,I,J,K,L,M, N,O,P,Q,R,S)	52,5	51,3	51,1	50,1	50,6
FISIM (минус)	2,0	2,1	2,0	2,1	2,0
Бруто додата вриједност	82,2	82,0	82,4	82,6	82,6
Порези на производе минус субвенције на производе	17,8	18,0	17,6	17,4	17,4
Бруто домаћи производ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

Прерађивачка индустрија представља једно од најзначајнијих подручја економије Републике Српске, са становишта њеног учешћа у укупној бруто додатој вриједности, учешћа у извозу, те броја запослених радника.

Економија Републике Српске по свом обиму веома је мала и није ни реално очекивати да се у кратком времену њена структура значајније промијени. Карактерише је доминантно учешће дјелатности које се ослањају на домаће ресурсе као што су пољопривреда, шумарство, рударство и енергетика.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Област прехранбене индустрије има највеће учешће у подручју *Прерађивачке индустрије*. Од укупног броја пословних субјеката из области прехранбене индустрије, 2,1% чине велика предузећа, а стварају 38,4% бруто додате вриједности.

7.3. Бруто додатa вриједност по институционалним секторима, текуће цијене, структуре

	2015	2016	2017	2018	2019
Нефинансијски сектор	51,9	53,7	55,8	56,7	57,3
Финансијски сектор	3,8	3,7	4,0	4,1	4,1
Сектор општа држава	22,3	21,4	20,2	19,5	19,2
Сектор домаћинства	23,7	23,0	21,9	21,6	21,1
Сектор непрофитних институционалних јединица које служе домаћинствима	0,7	0,7	0,6	0,6	0,7
FISIM (минус)	2,4	2,5	2,5	2,5	2,4
Бруто додатa вриједност	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

%

БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

7.4. Бруто домаћи производ

	2015	2016	2017	2018	2019
Бруто домаћи производ, текуће цијене, хилџ. КМ	9 205 038	9 630 569	10 077 017	10 679 612	11 251 324
Бруто домаћи производ по становнику ²⁾ , КМ	7 921	8 320	8 740	9 304	9 848
Бруто домаћи производ, стопе реалног раста, %	2,8	3,5	3,1	3,9	2,5

²⁾ Процјена броја становника заснована на резултатима добијеним из Пописа становништва 2013.

Бруто домаћи производ по становнику, индикатор који говори о достигнутом нивоу благостања становника једне економије, у 2019. години износи 9 848 КМ и порастао је за 24,3% у односу на 2015. годину.

При расподјели бруто домаћег производа највећи дио одлази на средства за запослене

У расподјели бруто домаћег производа, оствареног у 2019. години, средства за запослене чине 44,6%, бруто оперативни вишак и мјешовити доходак 37,8%, а 17,6% се односи на нето порезе на производе и производњу.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Остала плаћања запосленим (примања разних накнада изван плате) чине 17,6% укупних средстава за запослене.

7.5. Доходовне компоненте бруто домаћег производа, текуће цијене

	2015	2016	2017	2018	2019
Бруто домаћи производ	9 205 038	9 630 569	10 077 017	10 679 612	11 251 324
Средства за запослене	4 396 844	4 400 367	4 502 263	4 755 872	5 009 276
Нето порези на производе и производњу	1 663 040	1 758 514	1 799 149	1 885 148	1 985 064
Бруто оперативни вишак/ Бруто мјешовити доходак	3 145 154	3 471 688	3 775 605	4 038 592	4 256 984

хилџ. КМ

08 ИНВЕСТИЦИЈЕ

Ако свако уради онолико колико је способан, неће народ пропасти.
Вук Караџић

У Републици Српској у 2019. години, остварене инвестиције у стална средства износиле су 1 789 555 000 КМ. Најзначајније мјесто у структури остварених инвестиција, према дјелатности инвеститора, са 17,7% заузима подручје дјелатности *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање*.

Као и у претходној години, значајан раст инвестиционе активности од 146,0% настављен је у подручју *Пословање некретностима*, као и у подручју *Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада*, које биљежи раст од 37,1%. Велики пораст улагања остварен је у подручју *Умјетност, забава и рекреација*, гдје је забиљежен индекс већи од 300.

8.1. Остварене инвестиције у стална средства према дјелатности инвеститора, 2019.

	Вриједност остварених инвестиција, хиљ. КМ	Структура, %
Укупно остварене инвестиције	1 789 555	100,0
Пољопривреда, шумарство и риболов	46 249	2,6
Вађење руда и камена	23 652	1,3
Прерађивачка индустрија	301 769	16,9
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	213 829	11,9
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	14 816	0,8
Грађевинарство	175 936	9,8
Трговина на велико и трговина на мало, поправка моторних возила и мотоцикала	154 783	8,7
Саобраћај и складиштење	45 711	2,6
Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	17 326	1,0
Информације и комуникације	115 678	6,5
Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	44 401	2,5
Пословање некретностима	123 408	6,9
Стручне, научне и техничке дјелатности	11 256	0,6
Административне и помоћне услужне дјелатности	9 063	0,5
Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	316 802	17,7
Образовање	18 915	1,1
Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	116 777	6,5
Умјетност, забава и рекреација	34 849	1,9
Остале услужне активности	4 335	0,2

¹⁾ Обрачун инвестиција у стална средства заснива се на ESA 2010.

ИНВЕСТИЦИЈЕ

У структури инвестиционих улагања, посматрано према дјелатности инвеститора, највише су учествовала следећа подручја: *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање, Прерађивачка индустрија и Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација*. Са становишта намјене инвестиционих улагања у нова стална средства, највећи дио се односи на подручја: *Грађевинарство, Прерађивачка индустрија и Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада*.

Скоро милијарду КМ инвестирано је у грађевинске објекте и просторе

Посматрајући инвестиционе активности према техничкој структури, више од половине укупно остварених инвестиција уложено је у грађевинске објекте и просторе. У грађевинске објекте у 2019. години највише су улагали пословни субјекти из подручја *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање (26,0%), Грађевинарство (12,5%) и Пословање некретнинама (12,5%)*.

У машине, опрему и транспортна средства највише су улагали пословни субјекти из подручја *Прерађивачка индустрија (25,8%)*.

Када су у питању улагања у нематеријална (неопипљива) стална средства највише учествују подручја *Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања са 20,5%, Информације и комуникације са 15,0% и Пољопривреда, шумарство и риболов са 13,8%*.

8.2. Структура остварених инвестиција у стална средства према техничкој структури

	2015	2016	2017	2018	2019
Остварене инвестиције	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Грађевински објекти и простори	52,0	51,2	49,7	54,1	54,9
Машине, опрема и транспортна средства	41,9	43,2	44,0	40,9	40,3
Остало	6,1	5,6	6,3	5,0	4,8

Инвестициона улагања у 2019. години су са 49,7% финансирана из властитих средстава, са 24,0% из финансијских кредита, са 9,3% из средстава буџета и фондова, са 7,7% из удружених средстава, са 7,7% из других извора и са 1,6% из финансијског лизинга.

ИНВЕСТИЦИЈЕ

8.3. Исплате за инвестиције и остварене инвестиције

хиљ. КМ

	2015	2016	2017	2018	2019
Извршене исплате за инвестиције	1 578 537	1 683 292	1 562 817	1 849 104	1 710 690
Остварене инвестиције	1 650 506	1 668 689	1 612 886	1 879 489	1 789 555

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Инвестициона улагања пословних субјеката регистрованих у подручју *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање* чине 26,4% укупно остварених инвестиција у подручју *Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада*.

09 ЖИВОТНИ СТАНДАРД И СИРОМАШТВО

У богатству срце брже отврдне него јаје у кључалој води.

Махатма Ганди

9.1. Утрошене количине прехранбених производа и пића у домаћинствима (годишњи просјек по члану домаћинства)

	Јединица мјере	2004	2007	2011	2015
Брашно и остале житарице	kg	120,48	104,35	95,73	101,66
Хљеб (обични и специјалне врсте хљеба)	kg	54,83	55,01	38,59	30,34
Тјестенина	kg	8,95	9,70	7,12	5,83
Телетина и јунетина (свјеже и залеђено)	kg	11,25	10,30	8,38	6,32
Свињетина (свјеже и залеђено)	kg	12,30	11,57	15,12	14,31
Овчетина и јаретина (свјеже и залеђено)	kg	2,96	2,16	2,63	2,01
Перад (свјеже и залеђено)	kg	17,96	15,82	18,27	16,82
Сушено и димљено месо (све врсте), саламе, кобасице, шунке и остали производи од меса	kg	9,10	12,15	11,38	11,05
Месне конзерве, укључујући и оне са додацима	kg	1,00	1,23	1,62	1,70
Јестива уља (сунцокретово, од кукурзних клица, соје и др.)	l	21,77	21,20	15,57	14,90
Свјеже млијеко,	l	78,44	72,01	62,75	58,66
Јогурт и кисело млијеко, кефир, укључујући јогурте са додацима шећера, воћа и сл.	l	17,86	17,85	18,02	20,50
Остали млијечни производи	kg	4,62	4,54	4,80	5,71
Сиреви свих врста	kg	8,93	10,73	9,97	10,96
Јаја	ком.	288,00	282,00	239,14	225,65
Лиснато свјеже поврће (салата, шпинат, блитва, радић)	kg	4,19	3,85	3,58	3,34

ЖИВОТНИ СТАНДАРД И СИРОМАШТВО

9.1. Утрошене количине прехранбених производа и пића у домаћинствима (годишњи просјек по члану домаћинства) (наставак)

	Јединица мјере	2004	2007	2011	2015
Купусњаче (купус, карфиол, келј, раштика, прокула, брокула)	kg	18,97	16,16	12,85	10,00
Кромпир	kg	52,24	46,23	46,43	25,15
Парадајз, паприка, краставац, патлиџан, тиквице	kg	27,85	28,20	30,68	29,80
Свјежи citrusи (лимун, наранџе, мандарине, грејп, кLEMENTИНЕ, киви и др.)	kg	11,46	9,80	11,37	11,32
Банане	kg	16,40	16,30	11,71	13,14
Јабуке	kg	19,66	19,36	16,05	19,89
Крушке	kg	2,95	2,88	3,43	3,10
Шећер	kg	34,89	29,13	20,69	17,54
Џем, пекмез, мармелада, желе, компот, мед	kg	7,26	6,97	5,63	3,14
Чоколада	kg	1,74	1,97	1,55	1,88
Кафа	kg	7,22	7,08	5,67	5,58
Минерална вода	l	26,07	37,46	29,24	24,49
Газирана безалкохолна пића	l	18,96	17,34	14,03	17,37
Негазирана пића (воћни сокови и сокови од поврћа, енергетски напаци, ледени чај и др.)	l	15,22	14,76	13,02	13,74
Жестока алкохолна пића	l	4,48	2,44	3,96	3,70
Вино	l	3,26	3,34	2,22	2,50
Пиво	l	34,20	37,06	27,32	27,14

ЖИВОТНИ СТАНДАРД И СИРОМАШТВО

Графикон 9.1. Сиромашна и несиromашна домаћинства према три различите линије сиромаштва, 2015.

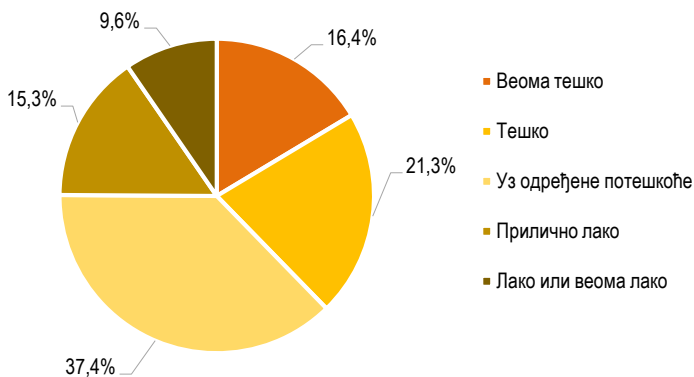
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У 2015. години 3,2% становника Републике Српске је требало лијечнички преглед, али га нису добили. Као главни разлог за недобијање лијечничке услуге 48,9% њих је навело немогућност да себи приуште преглед.

ЖИВОТНИ СТАНДАРД И СИРОМАШТВО

9.2. Сиромаштво према различитим линијама сиромаштва, 2015.

Линија сиромаштва	%
50% медијане издатака (301,95 KM)	7,0
60% медијане издатака (362,34 KM)	13,9
70% медијане издатака (422,73KM)	23,0
Дефинитивно сиромашна	7,0
Слабо сиромашна	6,9
На граници сиромаштва	9,2
Дефинитивно нису сиромашна	76,9

Графикон 9.2. Како домаћинства излазе на крај са својим уобичајеним мјесечним трошковима, 2015.

10 СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

*Боље је пословати са људима који нешто желе,
него са онима који су постали што су хтјели.*

Френсис Бекон

Информације и комуникације најпродуктивније подручје дјелатности у 2018. години, док је Пословање некретности најпрофитабилније подручје

Просјечна стопа профитабилности, као мјера учешћа бруто пословног вишка у промету, у Републици Српској је 14,2%.

Према пословању у 2018. години подручје *Информације и комуникације* може се издвојити као једно од најуспјешнијих подручја дјелатности економије Републике Српске. Са 305 предузећа и 97 предузетника, те 6 140 запослених лица, ово подручје учествује у укупној додатој вриједности са 7,5%, има највећу продуктивност рада 66 598 КМ, као и високе трошкове рада по запосленом 24 768 КМ и високу стопу профитабилности 34,7%.

10.1. Показатељи успјешности нефинансијске пословне економије

	Промет по запосленом лицу	Додата вриједност по запосленом лицу (продуктивност)	Трошкови рада по запосленом	Бруто оперативни вишак по запосленом лицу
УКУПНО	115 039	29 083	14 086	16 342
Индустријске дјелатности	97 610	29 276	15 294	14 381
Грађевинарство	113 661	34 313	11 896	23 092
Трговина	211 003	27 040	12 172	16 572
Нефинансијске услужне дјелатности	62 350	29 230	14 293	17 306

Тржишни пословни субјекти (предузећа и предузетници) у подручјима индустрије запошљавају више од 40,6% од укупно запослених лица, а дају и највећи допринос стварању укупне додате вриједности по факторским трошковима, око 40,8%, која је укупно у 2018. години износила више од 5,4 милијарди КМ.

Трговина остварује највећи промет од свих дјелатности у Републици Српској и чини приближно половину укупног промета, али има најнижу стопу профитабилности. Трећина пословних субјеката послује у сектору трговине, гдје је ангажована четвртина од укупног броја запослених.

Најмање пословних субјеката, 60 предузећа и 88 предузетника, послује у подручју *Умјетност, забава и рекреација*, али ови пословни субјекти остварују значајну продуктивност рада, 38 091 КМ и стопу профитабилности 38,9%.

СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Најплаћенији запосленици раде у предузећима која се баве производњом и снабдијевањем електричном енергијом, гасом, паром и климатизацијом.

10.2. Показатељи пословања нефинансијске пословне економије, структуре

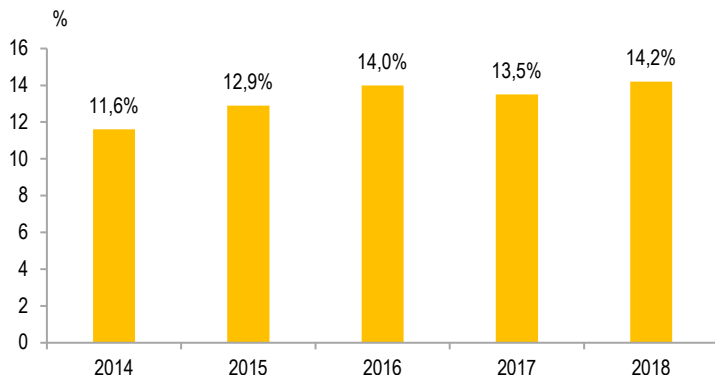
%

	Број пословних субјеката	Број запослених лица	Промет	Додата вриједност по факторским трошковима	Бруто оперативни вишак
УКУПНО	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Индустријске дјелатности	14,6	40,6	34,4	40,8	35,7
Грађевинарство	5,2	6,8	6,8	8,1	9,7
Трговина	33,7	23,5	43,0	21,8	23,8
Нефинансијске услужне дјелатности	46,5	29,1	15,8	29,3	30,8

Приближно 70 одсто великих пословних субјеката Републике Српске чине предузећа из подручја индустријских дјелатности.

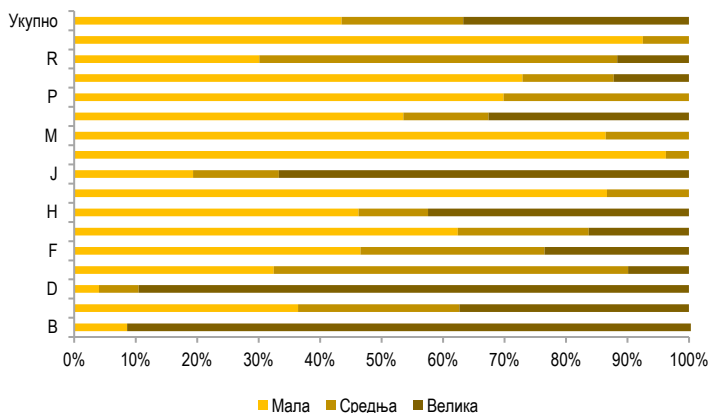
Посматрано према величини пословних субјеката, у 2018. години, највећу профитабилност остварила су велика предузећа, 19,4%, што је више за 5,2 процентна поена од просјека у Републици Српској.

СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

Графикон 10.1. Стопе профитабилности нефинансијске пословне економије Републике Српске

Такође, са 37 394 КМ најпродуктивнија су велика предузећа, а најмању продуктивност остварују средњи пословни субјекти, 25 187 КМ. На нивоу Републике Српске остварена продуктивност је 29 083 КМ.

Графикон 10.2. Додата вриједност по факторским трошковима, према величини предузећа, 2018.

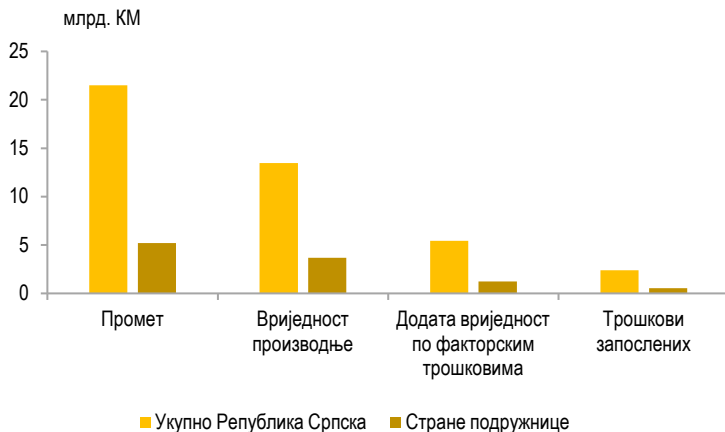
СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Страни инвеститори су највише заинтересовани за предузећа из индустријских подручја (52,3%), затим из подручја трговине (24,4%), услуга (21,4%) и грађевинарства (1,9%).

Од укупног броја предузећа у страном власништву, која послују на територији Републике Српске, највише је у власништву Србије (27%), затим Италије (10%) и Аустрије (9%).

Стране подружнице, односно предузећа у већинском страном власништву, у 2018. години пословала су уз стопу профитабилности од 13,2%.

Графикон 10.3. Показатељи пословања страних подружница у оквиру нефинансијске пословне економије Републике Српске, 2018.

Државе чланице Европске уније имају највеће учешће у капиталу страних подружница које послују у Републици Српској, 56,9%. Ова предузећа остварују 52,4% од укупног оствареног промета страних подружница.

СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

Графикон 10.4. Показатељи пословања страних подружница Републике Српске

11 ЦИЈЕНЕ

Злато се проба ватром, жена златом, а човек женом.
Сенека

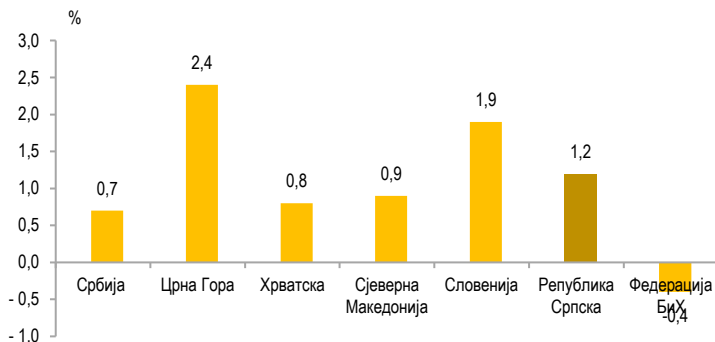
Произвођачке цијене индустријских производа у 2019. години, у просјеку су забиљежиле раст од 1,2% у односу на 2018. годину.

Посматрано по подручјима индустријске производње према Класификацији дјелатности БиХ 2010, раст цијена у 2019. години у односу на 2018. годину, забиљежен је у подручјима: *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом паром и климатизација* за 1,5%, *Вађење руда и камена* за 1,4% и *Прерађивачка индустрија* за 1,0%; док је пад цијена у 2019. години у односу на 2018. годину забиљежен у подручју *Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине* за 10,3%.

11.1. Индекси произвођачких цијена индустријских производа

претходна година=100

Подручја КД	2015	2016	2017	2018	2019
УКУПНО	99,8	101,5	102,0	104,9	101,2
Вађење руда и камена	101,2	101,0	107,7	103,5	101,4
Прерађивачка индустрија	99,3	99,1	100,5	107,2	101,0
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	100,0	107,3	103,4	100,0	101,5
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	-	-	-	112,5	89,7

Графикон 11.1. Стопе цијена произвођача индустријских производа, 2019.

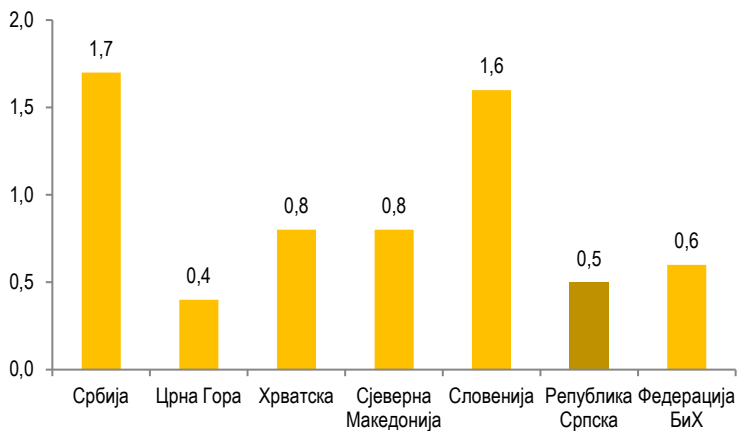
Потрошачке цијене у Републици Српској, у 2019. години у односу на 2018. годину, у просјеку су више за 0,5%.

Посматрано по главним одјељцима потрошње према намјени, највећи раст цијена у 2019. години забиљежен је у одјељку Алкохолна пића и дуван 4,5%, док је највећи пад цијена забиљежен у одјељку Одјећа и обућа 12,0%.

11.2. Индекси потрошачких цијена по COICOP-y

Назив	претходна година=100				
	2015	2016	2017	2018	2019
УКУПНО	98,6	98,8	100,5	101,2	100,5
Храна и безалкохолна пића	99,0	99,0	100,1	100,4	100,8
Алкохолна пића и дуван	106,3	106,7	104,9	105,8	104,5
Одјећа и обућа	90,9	89,3	88,8	87,4	88,0
Становање, вода, електрична енергија, плин и други енергенти	100,8	101,3	101,2	101,8	102,8
Намјештај, покућство и редовно одржавање куће	99,4	98,6	98,3	99,0	100,0
Здравство	102,4	101,3	102,5	102,7	101,5
Превоз	92,7	93,9	104,1	109,2	100,9
Комуникације	99,3	100,0	100,1	99,9	100,1
Рекреација и култура	100,1	99,9	100,6	101,0	101,9
Образовање	100,5	100,2	100,3	99,9	100,0
Ресторани и хотели	101,0	102,5	100,9	100,3	100,7
Остали производи и услуге	99,6	99,7	99,7	99,0	99,0

ЦИЈЕНЕ

Графикон 11.2. Стопе инфлације у окружењу, 2019.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

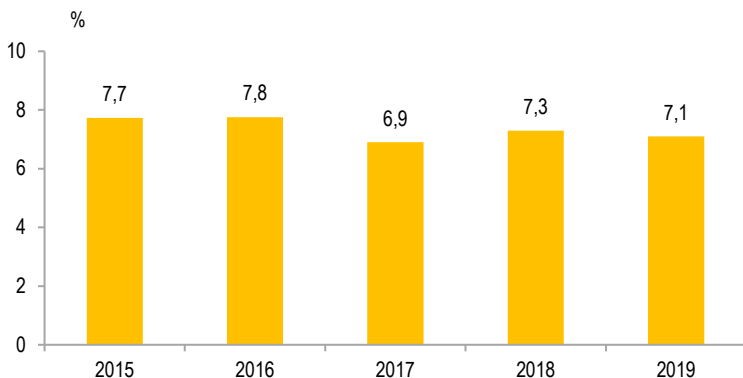
Производи и услуге у узорку потрошачких цијена бирају се на основу просјечне потрошње домаћинстава и групишу се у 12 главних категорија према међународној класификацији индивидуалне потрошње по намјени (COICOP).

Живот је досадан кад нема борбе.
Михаил Љермонтов

Учешће пољопривреде у формирању БДП-а износи 7,1%

Учешће бруто додате вриједности пољопривреде у формирању бруто домаћег производа Републике Српске у 2019. години, износи 7,1%, што је за 0,2% мања вриједност од прошлогодишњег учешћа.

Са учешћем од 9,8% у формирању бруто домаћег производа, агроиндустрија¹⁾ тј. производња и прерада пољопривредних производа, представља једну од најзначајнијих области економије у Републици Српској.

Графикон 12.1. Учешће пољопривреде у структури БДП-а

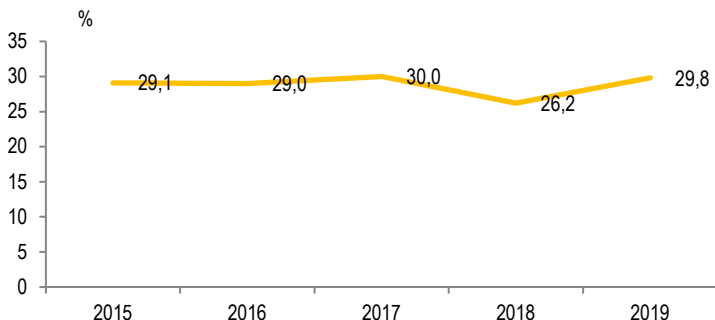
¹⁾ Подручје А област 01 и подручје Ц област 10, 11 и 12 по КД засноване на NACE Rev.2.

ПОЉОПРИВРЕДА

У примарној пољопривреди ангажовано је 29,8% укупно запослених

Према резултатима Анкете о радној снази у 2019. години, у Републици Српској је 104 хиљаде запослених радило у пољопривреди, што је за 8,2% више у односу на претходну 2018. годину. Број запослених у пољопривреди чини 29,8% од укупног броја запослених или 12,6% од укупног броја радно способног становништва.

Од укупног броја запослених у пољопривреди њих 77,9% је радило пуно радно вријеме, а преосталих 22,1% запослених је радило краће од пуног радног времена. Просјечно трајање седмичног рада у пољопривреди током 2019. године износило је 40,3 часа, односно 42,1 час код мушкараца и 38,2 часа код жена запослених у пољопривреди.

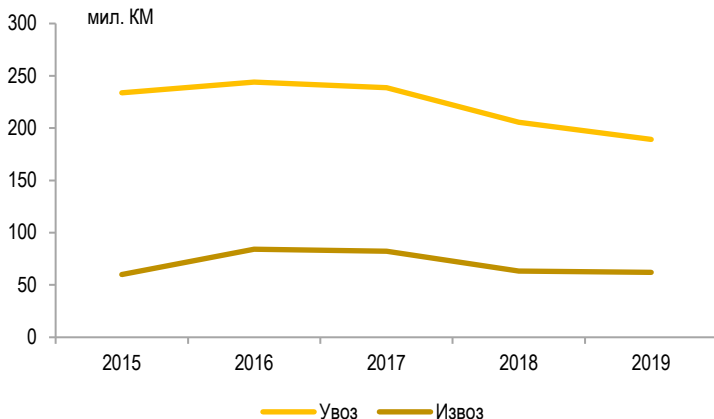
Графикон 12.2. Учешће броја запослених у пољопривредним дјелатностима

Вриједност остварене спољнотрговинске размјене пољопривредних производа износи 251,2 милиона КМ

Укупна спољнотрговинска размјена пољопривредних производа у 2019. години износила је 251,2 милиона КМ и мања је за 6,7% или 17,9 милиона КМ у односу на прошлу годину.

Укупан увоз пољопривредних производа у 2019. години износио је 189,2 милиона КМ и у односу на прошлогодишњу вриједност мањи је за 16,4 милиона КМ или 8,0%. Истовремено, вриједност укупног извоза пољопривредних производа износила је 62,0 милиона КМ, што је мањи износ за 1,5 милиона КМ или 2,4% у односу на прошлогодишњу вриједност.

ПОЉОПРИВРЕДА

Графикон 12.3. Вриједност реализованог годишњег увоза и извоза

Учешће пољопривредних производа у укупном извозу Републике Српске реализованом током 2019. године, износи 1,7%, а у укупном увозу 4,0%. Покривеност увоза извозом износила је 32,7% и већа је за 1,9% у односу на прошлогодишњу покривеност.

Остварена производња млијека од 258,5 милиона литара

Током 2019. године, пољопривредна газдинства у Републици Српској произвела су укупно 258,5 милиона литара млијека, што је за 6,8% мања количина у односу на прошлу 2018. годину. Од тога, 98,2% чини производња крављег млијека, 1,4% козијег млијека, док производња овчијег млијека чини само 0,4% укупне производње.

Укупна вриједност остварене производње млијека у 2019. години износи око 189 милиона КМ, што чини 11,0% укупног пољопривредног бруто производа.

Од укупне количине млијека произведене у Републици Српској током 2019. године, мљекаре су откупиле 45,8% или 118,4 милиона литара млијека по просјечној цијени од 0,57 КМ по литру.

Укупна производња крављег млијека од 254 милиона литара је остварена мужом 89,4 хиљаде млијечних грла и оствареним просјечним приносом од 2 840 литара млијека по крави.

ПОЉОПРИВРЕДА

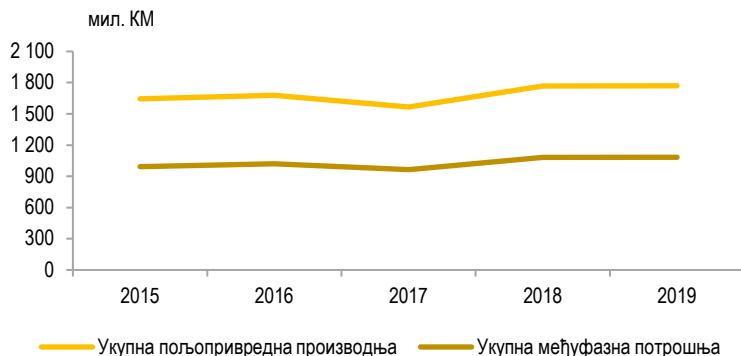
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Да су породична пољопривредна газдинства током 2019. године произвеле 385 милиона конзумних јаја или 337 комада по глави становника Републике Српске.

Вриједност остварене пољопривредне производње у 2019. години износила је око 1,8 милијарди КМ

У 2019. години вриједност укупне пољопривредне производње износила је око 1,8 милијарди КМ, што је повећање од свега 0,1% у односу на претходну годину.

У истом периоду вриједност укупне међуфазне потрошње пољопривреде²⁾ износила је око 1,1 милијарди КМ што је у односу на претходну годину идентично повећање од 0,1%. Међуфазна потрошња у пољопривреди у 2019. години је чинила 61,2% вриједности производње пољопривреде.

Графикон 12.4. Вриједност укупне пољопривредне производње и међуфазне потрошње

²⁾ Међуфазна потрошња пољопривреде је вриједност утрошеног репроматеријала и услуга (инпута) у пољопривреди у обављању пољопривредне производње. Исклажује се у куповним цијенама.

Тврдо дрво сјекиру оштри.

Ђузепе Гарибалди

Република Српска је једна од ријетких европских регија чије шуме имају претежно природну структуру, припадају различитим биогеографским регионима и прилагођене су различитим природним условима. Близина Јадранског мора на југу, високе планине у средишњем дијелу те плодне равнице на сјеверу утицали су повољно на разноликост шумских заједница, те на значајно већи просјечни годишњи прираст у односу на окружење. Просјечни годишњи прираст дрвне масе у Републици Српској у високим шумама са природном обновом износи 8,0 m³/ha (државне шуме). Од укупне површине Републике Српске, око 50% су површине прекривене шумама, што износи око 0,75 ha по становнику. У државном власништву налази се око милион хектара шума и шумског земљишта док приватне шуме заузимају двадесетак посто укупне шумске површине у Републици Српској.

Шумама Републике Српске газдује се примјеном свих начела дуготрајног искоришћавања шума у сврху садашњег и будућег испуњавања одговарајуће еколошке, економске и друштвене функције шума на локалном, националном и глобалном нивоу.

Све шуме у Републици Српској стандардизоване су FSC међународним сертификатом (*The Forest Stewardship Council™ – FSC*). Циљ програма FSC је да се промовише еколошки одговорно, друштвено корисно и економски одрживо газдовање у шумама у свијету на начин да се установе општепознати стандарди који ће се признавати и поштовати кроз принципе одрживог газдовања шумама. Код нас су шуме главно обиљежје националних паркова, паркова природе, те простора за лов (ловишта).

13.1. Искоришћавање шума

хиљ. m³

	Посјечена бруто дрвна маса			Лишћара	Четинара
	укупно	државне шуме	приватне шуме		
2015	3 274	2 913	362	1 763	1 511
2016	3 368	2 921	436	1 802	1 555
2017	3 259	2 782	477	1 856	1 403
2018	3 224	2 743	480	1 792	1 433
2019	3 072	2 628	444	1 738	1 334

ШУМАРСТВО

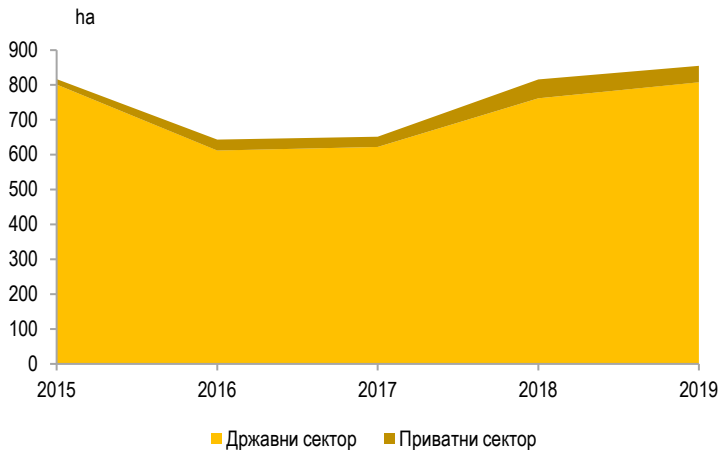
Посјечена бруто дрвна маса у шумама и изван шуме у 2019. години мања је у односу на 2018. годину и износи око три милиона m^3 . Од ове суме на државни сектор отпада око 2,6 милиона m^3 што је значајно више него у приватном сектору и чини 85,5% укупно посјечене дрвне масе.

13.2. Производња и продаја шумских сортимената у државним шумама

	2015	2016	2017	2018	2019
Производња укупно	2 062 708	2 101 196	2 033 235	2 019 665	1 939 364
трупци за резање	1 013 860	1 021 763	1 002 377	987 268	963 948
Продаја укупно	2 139 793	2 107 004	2 069 161	2 018 213	1 916 159
трупци за резање	1 063 600	1 027 755	1 013 895	998 414	960 860

m^3

Пошумљавање у Републици Српској за 2019. годину биљежи раст у односу на 2018. годину. Тако је у 2019. години укупна пошумљена површина износила 855 ha и већа је за 4,8% у односу на 2018. годину, док је у односу на 2017. годину већа за 31,1%. Површина пошумљена четинарским врстама износи 702 ha , што чини 82,1% од укупно пошумљених површина током 2019. године.

Графикон 13.1. Вјештачко пошумљавање

13.3. Просјечна цијена продатих дрвних сортимената у државним шумама, без ПДВ-а KM/m³

	УКУПНО	Четинари	Лишћари
2015	83,84	99,97	71,26
2016	82,94	96,91	70,41
2017	83,45	98,13	70,95
2018	86,82	102,24	74,20
2019	94,83	109,54	81,46

13.4. Бруто додата вриједност подручја шумарства¹⁾

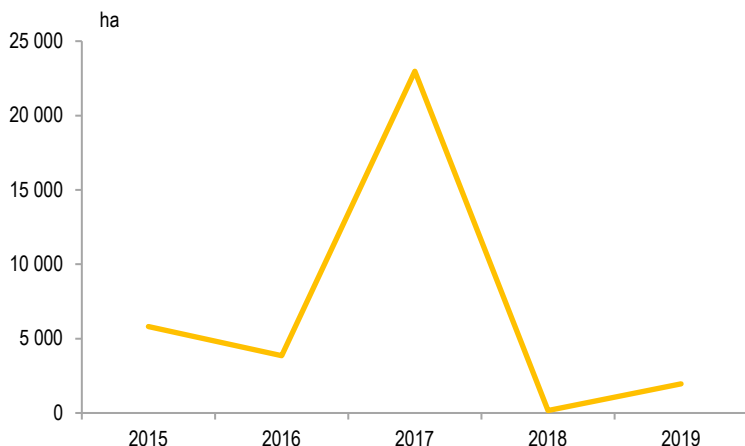
	2015	2016	2017	2018	2019
Бруто додата вриједност шумарства, хиљ. KM	143 534	148 434	145 480	154 388	158 022
Бруто домаћи производ у тржишним цијенама, хиљ. KM	9 205 038	9 630 569	10 077 017	10 679 612	11 251 324
Структура, %	1,6	1,5	1,4	1,4	1,4

Према стандардној међународној трговинској класификацији (СМТК рев.4) комерцијално шумарство и индустрија²⁾ заснована на дрвету као сировини учествују значајно у структури извоза Републике Српске у 2019. години са 13,1%, односно у износу од 474 милиона KM.

¹⁾ Подаци за 2015. годину ревидирани су према ЕСА 2010.

²⁾ Прерада дрвета и производа од дрвета и плуте, осим намјештаја, производња папира и производа од папира

ШУМАРСТВО

Графикон 13.2. Површине шума и шумског земљишта захваћене пожаром

Штете од пожара у 2019. години евидентиране су на површини од 1 958 ha, са оштећеном дрвном масом од 13 204 m³ и значајно су веће у односу на претходну годину.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Шумски ваздух је богат етеричним уљима која уништавају микробе. За годину дана 1 ha четинарских шума емитује у атмосферу око 30 kg материја са бактерицидним дејством, што је довољно за дезинфекцију омањег града.

Према овој рачуници, у Републици Српској у 2019. години шуме чистих састојина четинара емитовале су у атмосферу око 1,1 t бактерицидних материја.

14 ЖИВОТНА СРЕДИНА

Ми радо потицјенујемо оно што имамо, а прецјенујемо оно што јесмо.

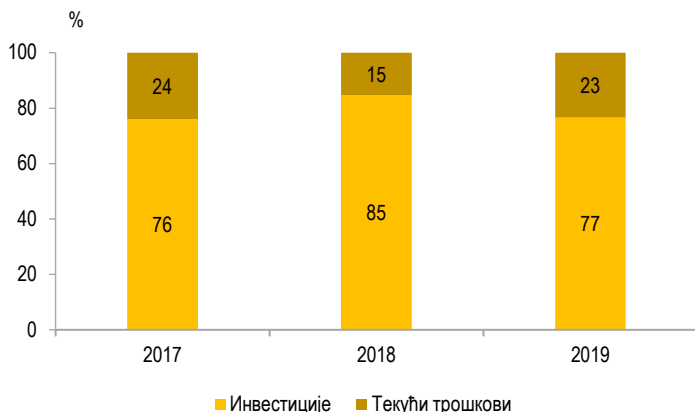
Оноре Мирабо

Издавања за заштиту животне средине

Индустријска предузећа су у 2019. години у сврху заштите животне средине издвојила скоро 60 милиона КМ, од чега се 77% односи на инвестиције, а преосталих 23% на текуће трошкове.

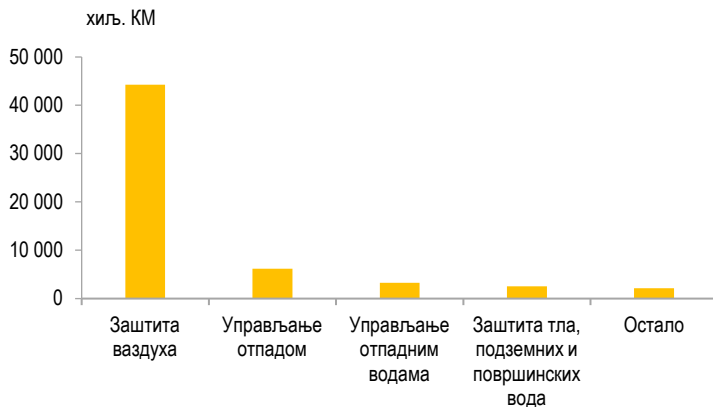
Преко 90% инвестиција у заштиту животне средине реализовано је у области заштите ваздуха. Од текућих трошкова, највише је издвојено за збрињавање отпада, 45%, иза чега слиједе трошкови за управљање отпадним водама, 19% и трошкови за заштиту ваздуха, 17%.

Однос инвестиција и текућих трошкова повезаних са заштитом животне средине у индустрији није се значајно мијењао у периоду 2017-2019. година. У овом периоду удио инвестиција се кретао између 76% и 85%, док су текући трошкови чинили између 15% и 24% укупних трошкова за заштиту животне средине.

Графикон 14.1. Структура трошкова за заштиту животне средине у индустрији

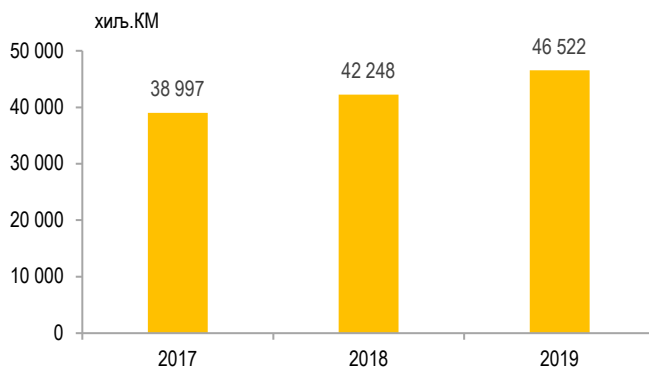
ЖИВОТНА СРЕДИНА

Графикон 14.2. Трошкови индустрије према областима заштите животне средине, 2019.

Док су индустријска предузећа углавном инвестирала у заштиту животне средине, предузећа у области прикупљања отпада највише су издвајала за текуће одржавање средстава за рад и бруто плате радника. У овој дјелатности 78% укупних трошкова у 2019. години односи се на интерне текуће трошкове, а тек 3% на инвестиције. Осталих 19% плаћено је другим субјектима за услугу заштите животне средине, најчешће за одлагање отпада на регионалне депоније. Овакав однос инвестиција и текућих трошкова готово да се није мијењао током периода 2017-2019. година. Током истог периода ова предузећа су прикупила 10% више отпада и, при том, остварила 19% већи приход.

ЖИВОТНА СРЕДИНА

Графикон 14.3. Приходи предузећа од прикупљања комуналног отпада, 2019.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Индустријска предузећа у Републици Српској су у 2019. години остварила преко седам милиона КМ уштеде, односно прихода од активности повезаних са заштитом животне средине.

15 ИНДУСТРИЈА

Кад неко нема оно што воли, онда мора да се воли оно што има.
Емил Зола

Индустријска производња у 2019. години биљежи пад од 11,4% у односу на 2018. годину

Индустријска производња у претходних пет година биљежила је стални раст, док је у 2019. години у односу на 2018. годину забиљежен пад од 11,4%.

Иако је забиљежен пад у 2019. години у односу на 2018. годину, најзначајније области према вриједности индустријске производње су биле *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација, Производња прехранбених производа, Производња готових металних производа, осим машина и опреме, Прерада дрвета и производа од дрвета и плута, осим намјештаја; производња предмета од сламе и плетарских материјала и Производња базних метала.*

15.1. Индекси индустријске производње по подручјима КД

претходна година=100

Подручја КД	2015	2016	2017	2018	2019
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	103,0	108,1	101,2	103,6	88,6
В	110,5	100,7	97,4	104,1	95,6
С	103,2	103,5	106,2	97,2	87,6
Д (осим гране 35.3)	99,0	125,3	92,5	119,8	87,2

15.2. Индекси индустријске производње по подручјима КД

2015=100

Подручја КД	2015	2016	2017	2018	2019
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	100,0	108,1	109,5	113,4	100,5
В	100,0	100,7	98,1	102,2	97,7
С	100,0	103,5	109,8	106,8	93,5
Д (осим гране 35.3)	100,0	125,3	115,9	138,8	121,1

Учешће индустрије у укупном бруто домаћем производу Републике Српске износи 18,6%

Остварене инвестиције у нова стална средства у индустријским дјелатностима у 2019. години износе 488 милион КМ, што је за 16,0% мање него у 2018. години.

Бруто додата вриједност индустријских дјелатности у 2019. години у односу на 2018. годину већа је за 1,6% и износи 2,1 милион КМ, од чега највећи дио обухвата *Прерађивачка индустрија* (63,5%).

На крају 2019. године било је регистровано укупно 4 926 индустријских предузећа, од којих је 90,1% у приватном власништву.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Од укупног броја индустријских предузећа у Републици Српској, 89,9% бави се прерађивачком индустријом.

У Регистар пословних субјеката, у 2019. години, уписано је и разврстано у индустријске дјелатности 164 пословна субјекта.

Прерађивачком индустријом бави се 89,9% индустријских предузећа, Производњом и снабдијевањем електричном енергијом, гасом, паром и климатизацијом 4,6%, Вађењем руда и камена 4,0% и Рециклажом (прерадом) материјала 1,5%.

У индустријским предузећима запослено је 27,6% од укупног броја радника у Републици Српској, односно 63 743 радника, од чега је 77,9% запослено у *Прерађивачкој индустрији*.

Према извјештајима индустријских предузећа, вриједност продаје индустријских производа у 2019. години износи 5,4 милијарде КМ, при чему производи *Прерађивачке индустрије* чине 69,9%. Вриједност продаје индустријских производа у 2019. години је мања за 9,9% у односу на 2018. годину.

Пет индустријских области остварује 61,5% укупне вриједности продаје индустријских производа, а то су: *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација 24,6%, Производња прехранбених производа 14,7%, Производња готових металних производа, осим машина и опреме 10,1%, Прерада дрвета и производа од дрвета и плута, осим намјештаја; производња предмета од сламе и плетарских материјала 8,1% и Производња базних метала 4,1%.*

ИНДУСТРИЈА

15.3. Вриједност продаје по индустријским областима

мил. КМ

ИНДУСТРИЈСКЕ ОБЛАСТИ	2015	2016	2017	2018	2019
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	4 874	5 138	5 605	5 984	5 394
Вађење угља и лигнита (мрког угља)	75	51	40	37	36
Вађење руда метала	147	132	150	146	122
Вађење осталих руда и камена	36	35	35	40	41
Помоћне услужне дјелатности у вађењу руда и камена	-	-	-	-	-
Производња прехранбених производа	790	834	802	784	791
Производња пића	93	102	109	114	111
Производња дуванских производа	18	19	14	1	-
Производња текстила	31	37	37	37	31
Производња одјеће	64	50	51	54	60
Производња коже и предмета од коже	107	124	139	164	171
Прерада дрвета и производи од дрвета и плуте	358	398	429	413	435
Производња папира и производа од папира	118	118	122	137	130
Штампање и умножавање снимљених записа	21	28	28	27	25
Производња кокса и рафинисаних нафтних производа	661	570	759	760	129
Производња хемикалија и хемијских производа	93	133	184	191	165
Производња фармацевтских производа и препарата	37	50	29	35	37
Производња производа од гуме и пластичних маса	126	145	166	178	204
Производња осталих производа од неметалних минерала	112	128	118	134	144
Производња базних метала	168	163	227	263	222
Производња готових металних производа, осим машина и опреме	299	335	421	482	543
Производња рачунара, електронских и оптичких производа	8	9	12	10	20
Производња електричне опреме	71	78	98	101	93
Производња машина и опреме, д.н.	55	64	77	86	93
Производња моторних возила, приколица и полуприколица	31	28	35	46	34
Производња осталих саобраћајних средстава	12	11	11	12	9
Производња намјештаја	183	207	215	238	211
Остала прерађивачка индустрија	14	17	17	25	24
Поправка и инсталација машина и опреме	46	49	56	65	87
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	1 059	1 181	1 099	1 286	1 325
Прикупљање, пречишћавање и снабдијевање водом	-	-	77	77	72
Рециклажа (прерада) материјала	40	40	50	42	29

Извоз индустријских предузећа чини 41,7% укупне вриједности продаје

Индустријска предузећа су у 2019. години остварила извоз од 2,2 милијарде КМ, од чега је 88,4% остварено у *Прерађивачкој индустрији*.

Графикон 15.1. Индустријске области са највећим учешћем извоза у укупном извозу индустријских предузећа, 2019.

16 ЕНЕРГЕТИКА

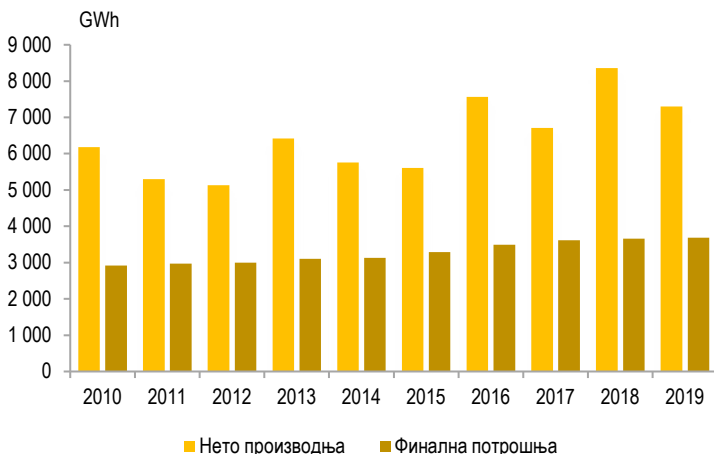
Мајке дају нашем духу топлину, а очеви сејетност.

Перп Бак

Производњом у домаћим електранама задовољавају се укупне потребе за електричном енергијом у Републици Српској, а вишак се извози на друга тржишта. Сигурност снабдијевања је висока с обзиром да се користе домаћи извори примарне енергије.

Укупна нето производња електричне енергије у 2019. години износила је 7 303 GWh. У структури укупне нето производње термоелектране су учествовале са 69,6%, хидроелектране са 29,4%, а остали произвођачи са 1,0%.

У протеклим годинама примјетан је стални раст финалне потрошње електричне енергије.

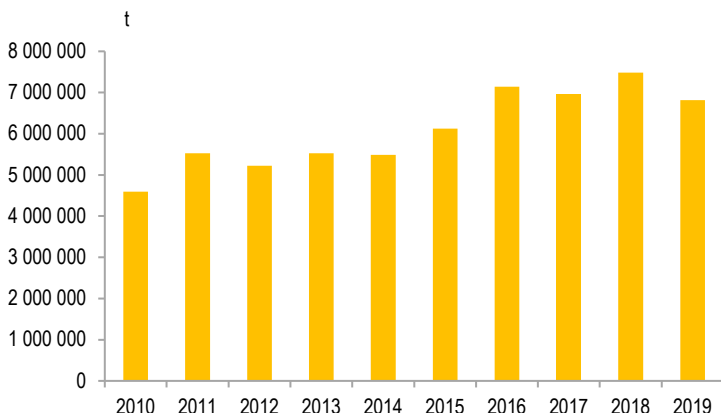

Графикон 16.1. Нето производња и финална потрошња електричне енергије

Забилежен раст потрошње угља у индустрији

Од укупно расположиве количине угља у Републици Српској око 95% троши се за производњу енергије, док се остатак користи у широкој потрошњи.

Највећи потрошач угља у оквиру финалне потрошње је индустрија са учешћем од 67,9%. У последње три године забилежен је раст потрошње угља у индустрији.

Графикон 16.2. Производња угља

Будући да Република Српска нема сопствених извора природног гаса, сву потребну количину увози. У финалној потрошњи природног гаса највеће учешће има индустрија са 91,7% док је преосталих 8,3% распоређено на домаћинства, саобраћај и остале потрошаче.

Расте производња топлоте добијене из биомасе

Производња топлотне енергије добијене из биомасе је у сталном порасту и њено учешће у укупној производњи топлоте у 2019. години је 67,2%.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

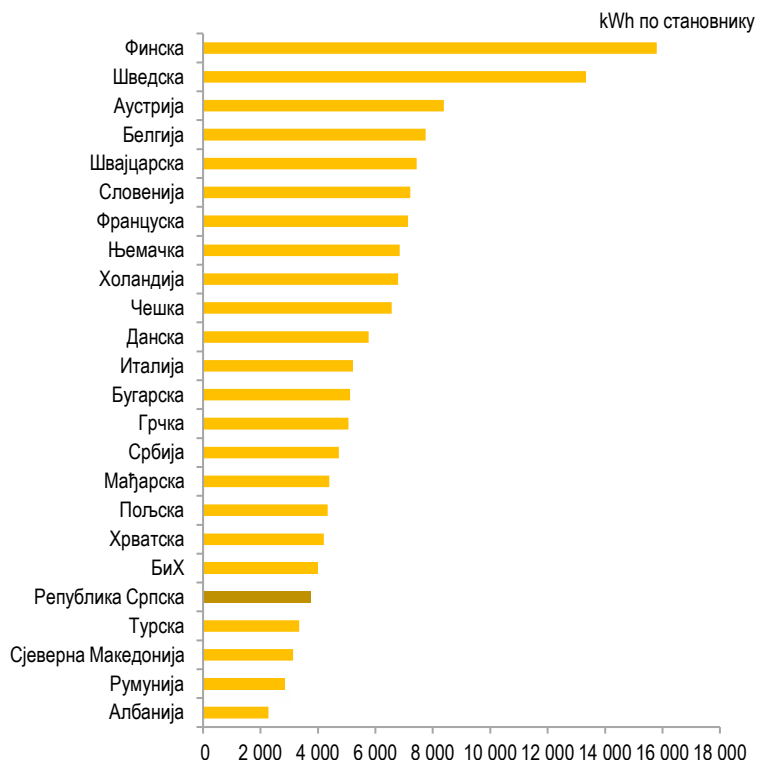
Количина топлотне енергије произведене из биомасе у 2019. години је скоро шест пута већа него прије пет година.

ЕНЕРГЕТИКА

16.1. Производња и финална потрошња горива и енергије

	2015	2016	2017	2018	2019
Производња горива и енергије					
Мрки угаљ (хиљ. t)	2 239	2 240	1 802	2 289	2 045
Лигнит (хиљ. t)	3 887	4 902	5 151	5 192	4 774
Електрична енергија ¹⁾ (GWh)	5 610	7 565	6 708	8 354	7 303
Хидроелектране ¹⁾ (GWh)	2 267	2 680	1 740	2 974	2 146
Термоелектране ¹⁾ (GWh)	3 298	4 828	4 897	5 306	5 085
Остала производња ¹⁾ (GWh)	45	57	71	74	72
Топлота (TJ)	1 488	1 521	1 499	1 649	1 517
Биогас (хиљ. m ³)	-	-	3 143	4 539	3 547
Финална потрошња горива и енергије					
Мрки угаљ (хиљ. t)	242	168	209	211	251
Лигнит (хиљ. t)	112	121	74	80	81
Камени угаљ (хиљ. t)	-	-	-	14	22
Електрична енергија (GWh)	3 293	3 489	3 612	3 655	3 687
Топлота (TJ)	1 392	1 414	1 374	1 525	1 395
Природни гас (хиљ. Sm ³)	42 511	59 223	66 863	68 915	52 134

¹⁾ Производња на прагу

Графикон 16.3. Потрошња електричне енергије по становнику, 2018. (IEA)

ЕНЕРГЕТИКА

У 2019. години око 230 милиона КМ уложено је у енергетику

Остварене инвестиције у нова стална средства у енергетику (области 05, 19 и 35) износе око 230 милиона КМ, што чини 12,7% укупно остварених инвестиција у нова стална средства у Републици Српској у 2019. години.

Учешће енергетике у укупном бруто домаћем производу је 5,4%.

Око 12 хиљада радника запослено је у енергетици, што представља око 5% од укупно запослених у Републици Српској. Број запослених у енергетици у 2019. години у поређењу са 2018. годином, већи је за 0,3%.

Није тешко знати како се нешто ради. Тешко је само то радити.

Сократ

Вриједност извршених грађевинских радова у Републици Српској биљежи пад од 11,5% у 2019. години, у односу на 2018. годину. Објекти високоградње чине 47,0% укупне вриједности извршених радова која биљежи раст од 0,5%, док је код објеката нискоградње евидентиран пад од 20,0%. У исто вријеме дошло је до раста броја ангажованих радника на градилиштима за 2,7%.

Учешће бруто додате вриједности грађевинарства у формирању бруто домаћег производа Републике Српске у 2019. години износи 5,7%, а остварене инвестиције у нова стална средства у грађевинарству учествују са 17,2% укупно остварених инвестиција.

Графикон 17.1. Вриједност извршених радова

Број завршених станова већи је за 26,2% у 2019. години у односу на претходну годину, а раст стамбене изградње забиљежен је код једнособних станова (70,9%) и двособних станова (26,5%). У структури завршених станова највећи удио односи се на двособне станове (42,1%), затим слиједе једнособни станови са 31,0%, док су остало трособни и вишесобни станови.

ГРАЂЕВИНАРСТВО

17.1. Завршени станови према броју соба

	Јединица мјере	2018	2019
УКУПНО	број	1 607	2 028
	м ²	88 067	107 622
Једнособни станови	број	368	629
	м ²	13 536	24 175
Двособни станови	број	675	854
	м ²	33 982	43 888
Трособни станови	број	448	426
	м ²	29 831	28 400
Четворособни и вишесобни станови	број	116	119
	м ²	10 718	11 159

У грађевинарству је запослено 4,6% од укупног броја запослених у Републици Српској

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У новоградњи, у 2019. години највише су извођени радови на стамбеним зградама са три и више станова (32,6%) и на ауто-путевима (19,5%).

Са савешћу не може бити нагодбе.

Сен-Симон

Подаци о увозу и извозу односе се на пословне субјекте са сједиштем у Републици Српској.

Статистика спољне трговине обухвата сав промет робе која се извози из земље и која се увози у земљу, а која је хомогена према врсти производа, земљи поријекла, одредишту, начину плаћања и моменту преласка границе.

У складу са европским стандардима, подаци се обухватају према систему специјалне трговине, што значи да се поред редовног извоза и увоза, обухвата и извоз и увоз по основу процеса оплемењивања, тј. обрада и дорада, а искључује се привремени извоз и увоз.

Из укупне вриједности увоза и извоза искључен је увоз и извоз остварен од стране физичких лица.

Смањење робне размјене у 2019. години

У периоду од 2015. до 2018. године, извоз из Републике Српске стално је растао, док је у 2019. години забиљежено смањење.

У односу на 2018. годину, у 2019. години извоз је смањен за 3,5%, а увоз за 8,4%. Обим робне размјене Републике Српске са иностранством у 2019. години износио је 8,4 милијарде КМ, од чега се на извоз односи 3,6 милијарди КМ, а на увоз 4,8 милијарди КМ. Спољнотрговински дефицит Републике Српске у истој години износио је 1,2 милијарде КМ.

Република Српска је у 2019. години највише извозила у Италију 15,8%, Србију 13,7%, Хрватску 11,6%, Словенију 10,9% и Њемачку 9,2%.

У истој години, највише се увозило из Србије 18,6%, Италије 14,9%, Њемачке 9,4%, Кине 7,9% и Словеније 6,1%.

Покривеност увоза извозом у 2019. години износила је 75,5%

Покривеност увоза извозом у Републици Српској, као и код већине земаља у окружењу, такође је повећана у 2019. години у односу на 2018. годину.

СПОЉНА ТРГОВИНА

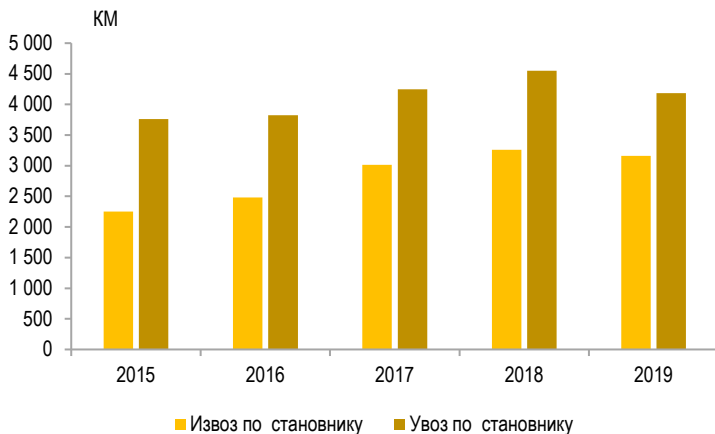
У робној размјени Републике Српске са иностранством у 2019. години у извозу највише су заступљени производи из одјељака Продукти хемијске индустрије, а у увозу производи из одјељака Машине, апарати и механички уређаји.

У структури извоза у 2019. години, највише учествује одјељак Продукти хемијске индустрије са 12,9%, затим одјељак Обични метали и производи од обичних метала 12,6% и одјељак Обућа, шешири и капе 12,5%.

У структури увоза у истој години, највише учествује одјељак Машине, апарати и механички уређаји са 15,5%, затим одјељак Продукти хемијске индустрије 10,4% и одјељак Производи прехранбене индустрије, пића, алкохоли 9,8%.

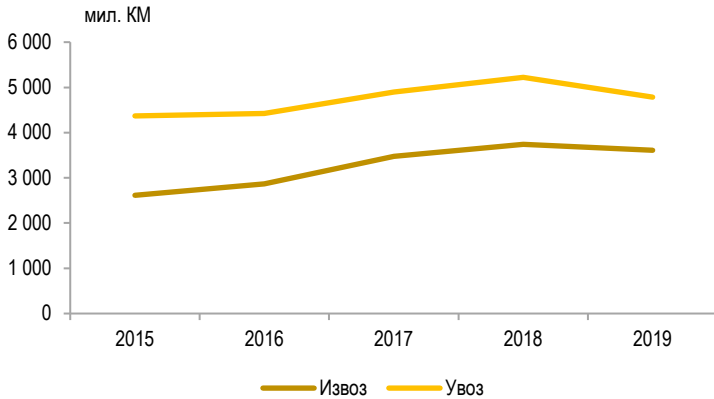
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У 2019. години 92,2% укупног извоза из Републике Српске чини извоз у земље ЕУ и СЕФТА.

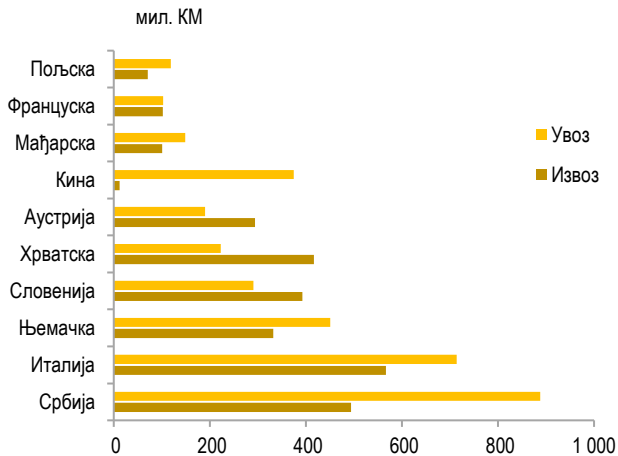

Графикон 18.1. Извоз и увоз по становнику

СПОЉНА ТРГОВИНА

Графикон 18.2. Спољнотрговински биланс

Графикон 18.3. Земље са највећим учешћем у обиму робне размјене са Републиком Српском, 2019.

19 ДИСТРИБУТИВНА ТРГОВИНА

Трговање без рекламе исто је што и намигивање дјевојци у мраку.

Стјуарт Хендерсон Брит

Дистрибутивна трговина је скуп свих облика трговинских активности, од набавке робе од произвођача до испоруке робе крајњим потрошачима на домаћем тржишту. Она обухвата трговину на велико за сопствене потребе, посредовање у трговини на велико, трговину на мало и поправку моторних возила и мотоцикала, те предмета за личну употребу у домаћинству.

Подаци о промету предузетника нису укључени у укупан промет.

Промет у трговини на мало у 2019. години у односу на базу 2015. годину номинално је већи за 31,8%, а реално 31,6%. Промет у трговини на велико, мјерен номиналном стопом раста, у односу на исти период већи је за 36,4%.

19.1. Индекси промета у дистрибутивној трговини по областима КД

	Дистрибу- тивна трговина, УКУПНО	Трговина на велико и мало моторним возилима и мотоциклима, поправка моторних возила и мотоцикала	Трговина на велико, осим трговине моторним возилима и мотоциклима	Трговина на мало, осим трговине моторним возилима и мотоциклима	
				номинални	реални
2015	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2016	99,4	105,2	96,4	108,5	112,2
2017	107,1	122,1	107,5	112,7	115,4
2018	115,3	120,9	112,4	123,3	123,0
2019	123,1	136,4	120,9	131,8	131,6

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Промет у online трговини на мало у 2019. години порастао је више од четири пута у односу на 2010. годину.

ДИСТРИБУТИВНА ТРГОВИНА

Графикон 19.1. Учешће промета према КД у укупном промету трговине на мало, 2019.

Свет је сувише велики за нас пешаке.

Добрица Ћосић

Тренд раста туризма у Републици Српској наставља се и у 2019. години, како се могло и претпоставити на основу показатеља из 2018. и ранијих година. Посебно је значајно што се из прикупљених и обрађених података види не само тренд раста доласка гостију, него и, што је још важније, да је присутан већи раст тренда кад је у питању број ноћења. Наравно, у томе и јесте кључ успешног туризма, циљ је да се гости не само привуку него и што дуже задрже, да није у питању само транзитни туризам.

За успешан туризам није довољно да госте привуку само природне љепоте којима Република Српска обилује. Да улагања у инфраструктуру и осмишљена туристичка и маркетиншка стратегија дају резултате, видљиво је на олимпијској планини Јахорини, на којој је забиљежена одлична зимска сезона а улаже се и у додатне садржаје како би Јахорину, у све већем броју, посјећивали туристи и током осталог дијела године. Поред репрезентативне Бање Врућице, добре резултате у бањском туризму имају и бање Кулаши, Слатина и Лакташи. Кад је у питању туризам из области културе, домаће и иностране госте нарочито привлачи Андрићград код Вишеграда, а међу бисерима домаћег туризма издвајају се и национални паркови Козара и Сутјеска. Завршетком саобраћајне комуникације ка Сутјесци и Тјентишту, отворили су се не само путеви за фестивалски туризам, као нови вид туристичке понуде (веома посјећени ОК фест), него и комуникација према Херцеговини и мору. Дрина ће тек постати велико туристичко благо, јер је у свом горњем току још нетакнута и неистражена, а основан је и Национални парк „Дрина“ на територији општине Сребреница.

У домену конгресног туризма значајно је учешће етно-села Станишићи, а очекује се и даљи успон етно-туризма, јер развијају и других садржаја попут еко зоне Зеленковца, етно села Котроманићева, центра за посјетиоце Пецке и других. Близина мора и вински путеви, као и вјерски туризам све чешће доводе госте и у херцеговачке дестинације у Републици Српској гдје предњачи град Требиње. Међу новијим туристичким „производима“ када су у питању улагања свакако треба издвојити импозантни Град сунца у Требињу, Равну планину код Пала са новом гондолом и „Пецка аутдор фестивал“ у Пецки.

У Бањалуци је отворен велики тржни центар, те је поред дивног Врбаса, Кастела и одличне гастрономске понуде, Бањалука употпунила понуду и тзв. „шопинг“ туризмом. Спортски туризам се такође убрзано развија организовањем престижних градских трка за маратонце и рекреативно трчање, све популарнијим трчањем у природи (Јахорина ултра трејл), бициклистичке трке Београд – Бањалука као међународне трке прве категорије, као и организацијом такмичења у кајаку и кануу на дивљим водама - посебно на Врбасу.

Поред већ изграђеног ауто-пута „9 јануар“ између Бањалуке и Добоја, и најаве градње ауто-пута Београд - Сарајево, покретања активности на градњи ауто-пута Бања Лука – Приједор, те коридора Бц, планирана је и изградња брзих путева у Републици Српској.

Таква инфраструктура ће сигурно повећати не само туристичке приходе, јер ће многи путници захваљујући добрим путевима чешће долазити у Српску.

Убрзан је развој авио-саобраћаја путем нискобуџетних авио-компанија, отварањем редовних линија према Западној Европи (Брисел, Штокхолм, Берлин и Менинген) и најавом нових дестинација са којима ће бити директно повезан аеродром Маховљани код Бање Луке, што истовремено и значи повезивање Републике Српске са свијетом путем авио-саобраћаја, јер се многоструко повећао број путника са аеродрома Маховљани, о чему такође дајемо податке у овој публикацији.

Важно је истаћи и да је Министарство трговине и туризма Републике Српске прогласило Бању Луку и Источно Сарајево туристичким центрима са циљем успостављања центара који ће имати кључну улогу у развоју туризма у Републици Српској.

Све наведено, значајно је утицало или ће утицати, на пораст броја гостију у Републици Српској. Циљ је не само задржати госта и продужити његов боравак, него му дати и разлог да поново дође.

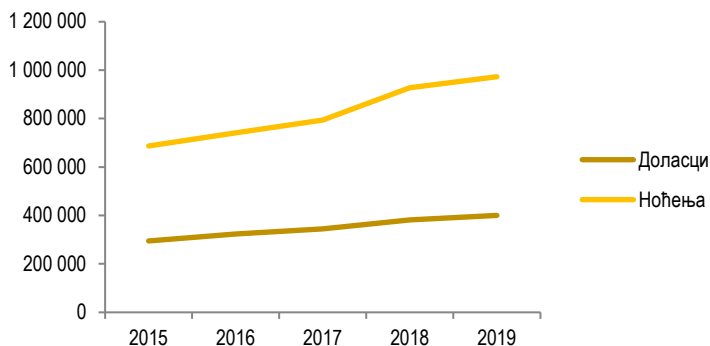
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Током године, туристи углавном остваре највише ноћења у августу. То је показала анализа података за посљедње три године (2017-2019. година).

Број долазака туриста остварен у 2019. години већи је за 4,8%, а број ноћења туриста већи је за 5,0% у односу на 2018. годину. Од укупно остварених ноћења страних туриста, туристи из Србије биљеже највећи удио са 27,1%, слиједе туристи из Хрватске са удјелом од 25,6%, те туристи из Словеније са 9,6% удјела.

Кад су у питању ноћења туриста који нису из земаља региона, предњаче гости из Њемачке, Турске, Италије, Аустрије, Француске и Кине.

ТУРИЗАМ

Графикон 20.1. Доласци и ноћења туриста по годинама¹⁾

¹⁾ Од јануара 2013. године, објекти за смјештај у бањским мјестима у којима особе бораве ради медицинске рехабилитације, приказују доласке и ноћења само за особе које саме сnose накнаду за тај боравак.

Сумње су међу мислима као шишмиши међу птицама, увијек лете у мраку.

Френсис Бекон

Превоз путника и робе

У 2019. години превезено је око 25 милиона путника, што је за 7,6% мање него претходне године. Од укупног броја путника, градско-приградским превозом превезе се 76,2% путника.

21.1. Превоз путника и робе по гранама саобраћаја

	2015	2016	2017	2018	2019 ¹⁾
ДРУМСКИ И ГРАДСКИ САОБРАЋАЈ					
Дужина путева, km ²⁾	14 226	14 336	13 960	15 402	13 947
Превезени путници, хиљ.	29 568	28 477	29 334	27 670	25 566
Превезена роба, хиљ. t	3 747	3 522	4 020	4 184	2 940
ЖЕЉЕЗНИЧКИ САОБРАЋАЈ					
Дужина пруге, km	426	417	417	417	417
Превезени путници, хиљ.	178	160	117	137	160
Превезена роба, хиљ. t	4 964	4 416	4 529	4 569	4 567
УСЛУГЕ У ВАЗДУШНОМ САОБРАЋАЈУ					
Број летова	1 043	1 474	1 468	1 474	2 464
Број путника	22 793	21 697	20 761	36 411	149

Друмским саобраћајем превезено је 29,7% мање робе него у 2018. години, док је превоз робе жељезничким саобраћајем остао непромијењен. Од укупно превезене робе, жељезничким саобраћајем превезе се око 60% робе.

Позитивну стопу раста биљеже аеродромске услуге, односно број летова, те број превезених путника. У односу на претходну годину број превезених путника страним авионима већи је чак четири пута.

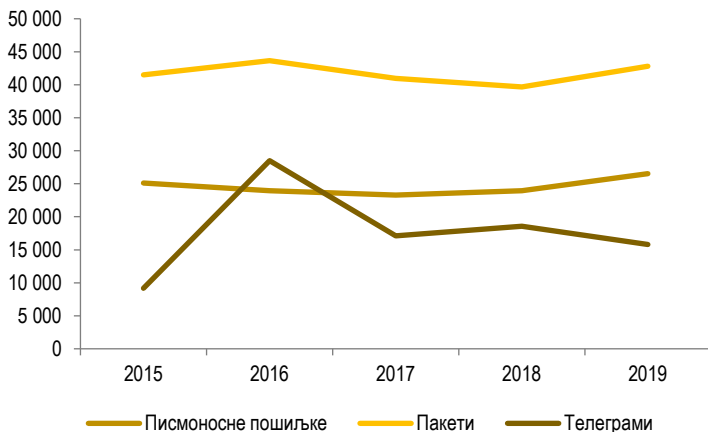
¹⁾ У 2019. години смањење дужине путне мреже проузроковала је прекатегоризација магистралних и регионалних путева у локалне.

²⁾ Извор: Јединице локалне самоуправе, ЈП „Путеви Републике Српске“ и ЈП „Аутопутеви Републике Српске“

САОБРАЋАЈ И ВЕЗЕ

Поштанске активности

Број писмоносних пошљики у 2019. години већи је за 10,8%, док је број пакетских пошљики већи за 7,9% у односу на претходну годину.

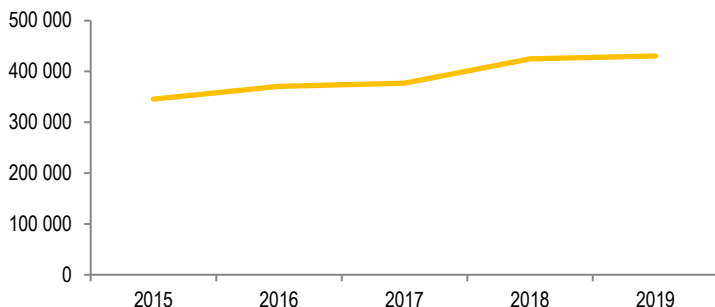
Графикон 21.1. Поштанске активности

Регистрована возила

У Републици Српској, у 2019. години, регистровано је 1,4% више возила него у 2018. години.

Од укупног броја регистрованих возила, чак 84,6% односи се на регистроване путничке аутомобиле.

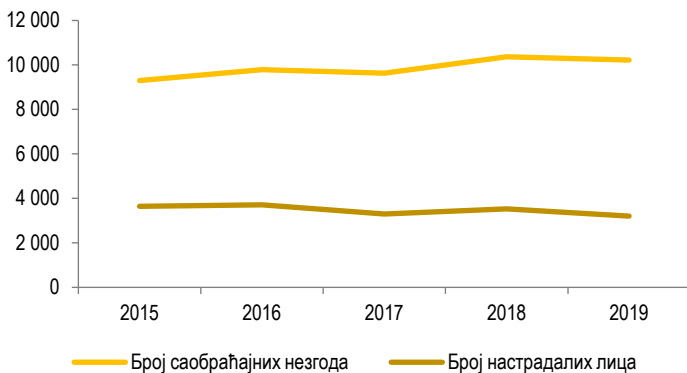
САОБРАЋАЈ И ВЕЗЕ

Графикон 21.2. Укупан број регистрованих возила

Саобраћајне незгоде

У Републици Српској у 2019. години број саобраћајних незгода мањи је за 1,4% у односу на 2018. годину. Број погинулих лица у саобраћајним незгодама мањи је за 9,2%, а број повријеђених лица за 9,4% у односу на претходну годину.

Графикон 21.3. Број саобраћајних незгода и настрадалих лица

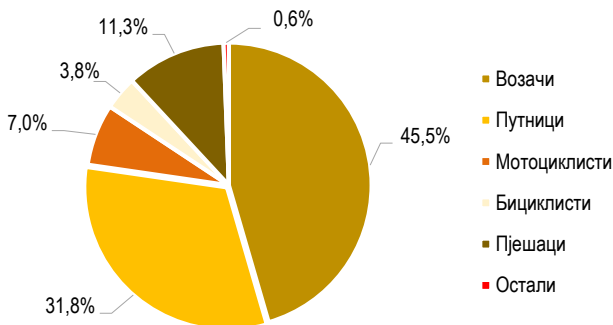
САОБРАЋАЈ И ВЕЗЕ

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Највећи број саобраћајних незгода догађа се за вријеме празника и одмора - у августу и децембру.

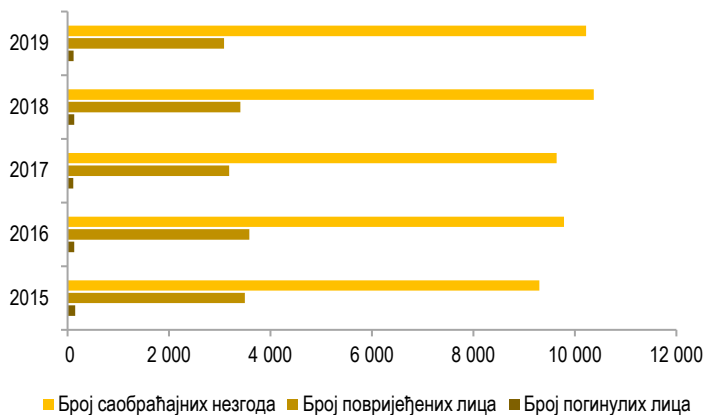
Најугроженији учесници у саобраћајним незгодама били су возачи (45,4%).

Најчешћи узрок саобраћајних незгода била је неприлагођена и непрописна брзина кретања возила, недржање одстојања и вожња уназад.

Графикон 21.4. Повријеђена лица према својству учесника у саобраћајној незгоди, 2019.

САОБРАЋАЈ И ВЕЗЕ

Графикон 21.5. Број саобраћајних незгода и настрадалих лица

22 ОБРАЗОВАЊЕ

Ако је тачно да је несрећа добра школа, онда је зацијело срећа најбољи факултет.

Александар Сергејевич Пушкин

ПРЕДШКОЛСКО ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

Систем предшколског васпитања и образовања у току школске 2019/2020. године чинила је мрежа од 174 предшколске установе, од чега су 91 установа чији су оснивачи локалне заједнице и 83 установе чији су оснивачи приватна лица, удружења грађана или вјерске организације.

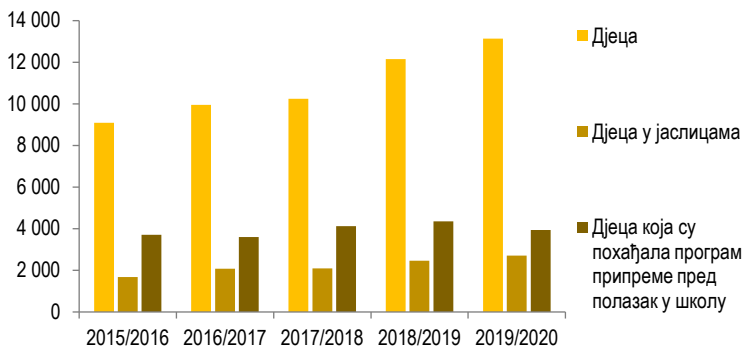
У предшколским установама у 2019/2020. години боравило је 13 138 дјеце, од чега је 6 801 мушког (51,8%) а 6 337 женског пола (48,2%). У двадесет општина у Републици Српској нема предшколских установа. Ипак, примјетан је знатан пораст броја предшколских установа у односу на претходну школску годину, што је резултовало и већим бројем дјеце која су боравила у тим установама.

У предшколским установама у 2019/2020. години било је запослено 1 996 лица, од чега је 1 144 васпитача.

У структури запослених у предшколским установама жене су чиниле 92,8%, што значи да је недовољна заступљеност васпитача, али и других профила запослених мушког рода. Ово је, иначе, типична слика и у системима предшколског васпитања и образовања у развијеним земљама.

22.1. Предшколско васпитање и образовање

Школска година	Број установа	Дјеца	Женски	Дјеца у јаслицама	Програм припреме пред полазак у школу	Укупно запослени	Жене	Васпитачи
2015/2016	124	9 093	4 367	1 675	3 705	1 392	1 276	724
2016/2017	132	9 953	4 769	2 081	3 602	1 518	1 389	794
2017/2018	132	10 240	4 942	2 097	4 130	1 587	1 459	843
2018/2019	161	12 156	5 815	2 470	4 352	1 860	1 719	1 010
2019/2020	174	13 138	6 337	2 704	3 938	1 996	1 854	1 144

Графикон 22.1. Предшколско васпитање и образовање

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Због попуњених капацитета у јавним вртићима у Републици Српској на упис чека 1 406 дјеце.

ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

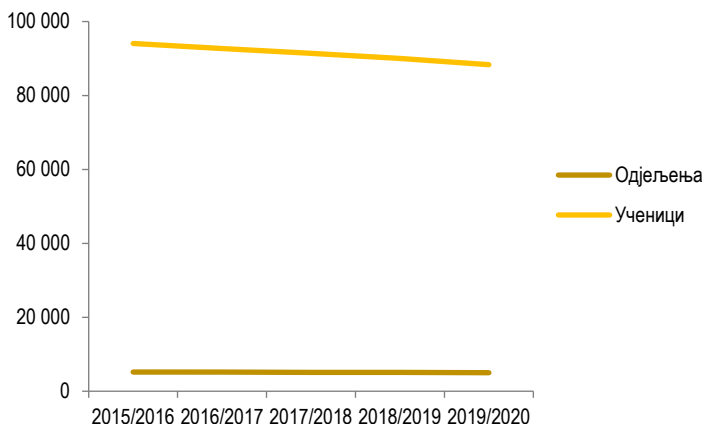
Смањена стопа рађања, негативан миграциони салдо, све мање склопљених бракова и све већи број развода само су неки од узрока који најдиректније утичу на смањење укупног броја становника, као и смањење броја дјеце која се уписују у основну школу. Због тога, статистика основног образовања у претходном петогодишњем периоду показује да tzv. „бијела куга“ постаје све озбиљнији проблем.

На почетку школске 2019/2020. године у односу на 2018/2019. годину, број ученика у основним школама био је мањи за 1 672 или 1,8%, број одјељења мањи за 47, а број наставника мањи за пет. Просјечан број ученика у одјељењу био је 18 док је тај просјек у земљама у ЕУ у исто вријеме од 25-30 ученика. Према Закону о основном образовању и васпитању, одјељење истог разреда оптимално може да има 25 ученика, минимално 18, а максимално 30 ученика, односно 32 ученика у случају постојања само једног одјељења.

ОБРАЗОВАЊЕ

22.2. Основно образовање и васпитање на почетку школске године

	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Број основних школа	708	701	692	687	686
Ученици	94 064	92 683	91 370	90 003	88 331
Одјељења	5 189	5 159	5 121	5 057	5 010
Наставници	8 181	8 179	8 194	8 217	8 212
Просјечан број ученика у одјељењу	18	18	18	18	18
Просјечан број ученика по наставнику	11	11	11	11	9

Графикон 22.2. Одјељења и ученици у основним школама

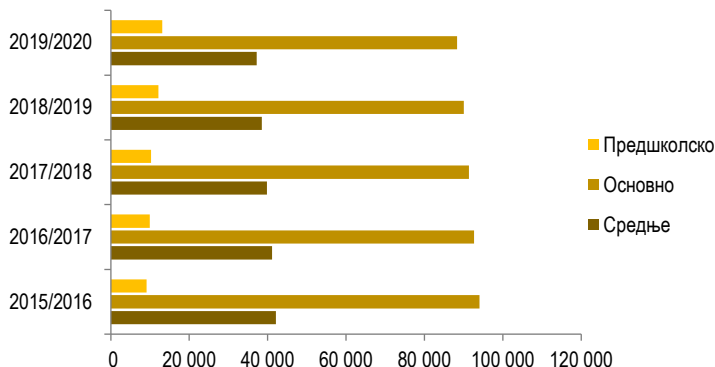
СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Основни циљ средњег образовања је развијање и јачање знања, способности и вјештина потребних за рад у струци, стицање међународно упоредивих нивоа знања, као и припрема за наставак школовања на високошколским установама.

У средњим школама на почетку школске 2019/2020. године, уписано је 37 206 ученика што је у односу на 2018/2019. годину мање за 3,3%. Највеће интересовање ученици показују, као и ранијих година, за гимназије, па је у гимназије уписано 7 781 ученика или 20,9%.

22.3. Средње образовање и васпитање на почетку школске године

	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Број средњих школа	94	94	94	95	95
Ученици	42 089	41 136	39 831	38 499	37 206
Одјељења	1 794	1 826	1 758	1 755	1 744
Наставници	3 872	3 820	3 771	3 888	3 944
Просјечан број ученика у одјељењу	23	23	23	22	21
Просјечан број ученика по наставнику	11	11	11	10	11

Графикон 22.3. Дјеца-ученици у образовним установама на почетку школске године

ОБРАЗОВАЊЕ

Домови ученика и студентски домови

Домови ученика и студената су васпитно-образовне установе које омогућавају ученицима и студентима боравак, смјештај, исхрану и васпитање током школовања. Основна улога домова је да пружи ученицима и студентима, који су одвојени од породица, васпитно-образовни рад, смјештај, исхрану, услове за учење, завршавање школских обавеза, културне и спортске активности.

Кад се анализира коришћење домова ученика и студената према полу, закључује се да домове ученика више користе особе женског пола и тај проценат је 55,9%, док у студентским домовима тај проценат је већи и износи 60,1%.

22.4. Домови ученика и студентски домови

	2015	2016	2017	2018	2019
Домови	13	14	11	11	11
Ученици и студенти у домовима	3 223	3 204	3 715	3 502	3 364
Број соба	964	945	1 325	1 326	1 261
Број васпитача	29	29	26	27	25

ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ

У школској 2019/2020. години смањен је број уписаних студената на први и други циклус, док је број уписаних студената на трећи циклус студија повећан.

У школској 2019/2020. години, на високошколским установама у Републици Српској, укупан број уписаних студената на сва три циклуса студија је 29 440 студента, што је за 6,4% мање у односу на претходну годину. У школској 2019/2020. години смањен је број уписаних студената на први и други циклус, док је број уписаних студената на трећи циклус студија повећан. На првом циклусу, број студената у односу на претходну школску годину, мањи је за 2 026 студената, на другом циклусу мањи је за 23 студента, док је на трећи циклус студија уписано 46 студената више.

Када посматрамо полну структуру уписаних студената, на сва три циклуса, већа је заступљеност жена.

У Републици Српској, на четири јавне високошколске установе, уписано је 20 981 студент, односно 71,3% укупно уписаних. Јавне високошколске установе су Универзитет у Бањој Луци, Универзитет у Источној Сарајеву, Висока медицинска школа у Приједору и Висока школа за туризам и хотелијерство у Требињу. На шеснаест приватних високошколских установа студира 8 459 студената, односно 28,7%.

На први циклус студија уписано је 26 980 студената, а нешто више од половине студената припада групи од 20 до 24 године старости.

Од укупног броја уписаних на други циклус студија, 16 студената уписано је на магистарске студије, на мастер студије је уписано 2 109 студента, док је на специјалистичке студије уписано 170 студената. Двије трећине уписаних на студије другог циклуса чине лица млађа од 30 година.

На трећи циклус студија уписано је 119 доктораната, са већом заступљеношћу жена. Око 72% доктораната млађе је од 39 година.

Студирање у 2019. години је завршило 4 652 студента

На првом циклусу студија дипломирало је 4 144 студената. Више од половине дипломираних студената су жене (59%). Трећина студената у 2019. години дипломирала је из области Пословање, администрација и право, док је најмање дипломираних из области Услуге (3,1%).

Звање магистра наука, мастера, односно специјалисте у 2019. години стекла су 466 кандидата, од чега око 40% чине мушкарци. Звање доктора наука стекла су 42 кандидата, од чега 62% чине мушкарци.

Највећи број магистарских, мастер и специјалистичких радова био је из области Друштвене науке, новинарство и информисање (31,8%), а најмањи из области Пољопривреда, шумарство, рибарство и ветеринарство (2,4%) и Услуга (0,2%).

Највећи број кандидата докторску дисертацију одбранио је у области Друштвене науке, новинарство и информисање (59,6%), а најмањи број одбрањених дисертација је у области Хуманистичке науке и умјетност (2,3%) као и област Информационих и комуникационих технологија (2,3%).

На високошколским установама запослено је 2 795 наставника и сарадника

На високошколским установама у школској 2019/2020. години запослено је 2 795 наставника и сарадника. Изражено еквивалентом пуне запослености, укупан број наставника и сарадника је 2 173,8. Звање доцента има трећина наставника, док међу сарадницима половина има звање вишег асистента.

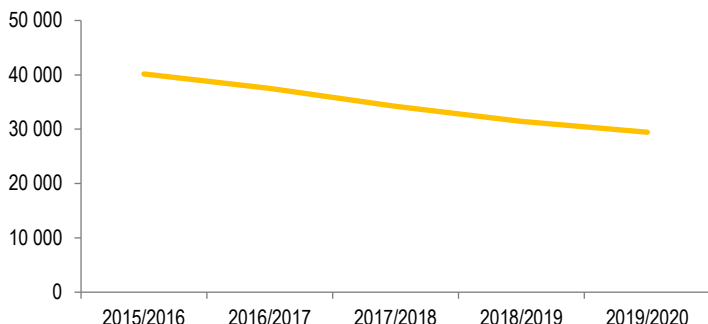
ОБРАЗОВАЊЕ

22.5. Уписани студенти у Републици Српској, школска 2019/2020.

	Укупно уписани студенти		Стари програм		Болоњски програм	
	свега	женски	свега	женски	свега	женски
УКУПНО	29 440	17 253	145	85	29 295	17 168
I циклус	26 980	15 878	129	81	26 851	15 797
II циклус	2 295	1 281	16	4	2 279	1 277
III циклус	165	94	-	-	165	94

22.6. Дипломирани студенти, магистри наука, мастери, специјалисти и доктори наука, 2019.

	Дипломирани студенти		Магистри наука		Мастери		Специјалисти		Доктори наука	
	свега	женски	свега	женски	свега	женски	свега	женски	свега	женски
УКУПНО	4 144	2 456	39	22	332	196	95	60	42	16

Графикон 22.4. Уписани студенти на сва три циклуса студија у Републици Српској, школска 2015/2016 - 2019/2020. година

ОБРАЗОВАЊЕ

Графикон 22.5. Уписани студенти у Републици Српској према области образовања, школска 2019/2020. година

23 КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

Треба вољети умјетност у себи, а не себе у умјетности.

Константин Станиславски

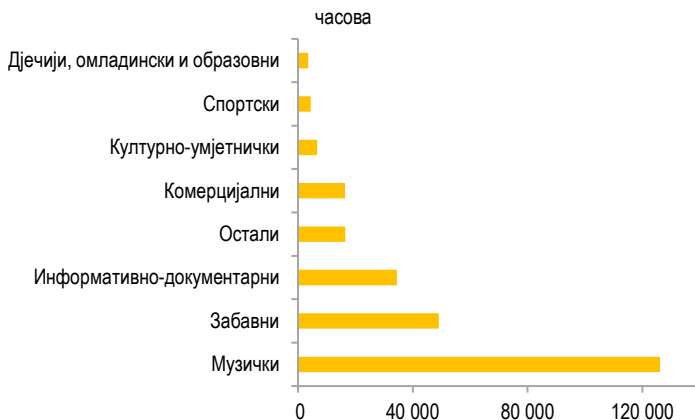
Култура не представља само духовну потребу или храну душе, него и карактерно обиљежје и идентитет једног народа. Умјетност је важна животна нит за сваког појединца, то је немирљиви и невидљив флуид који уздиже, усређује и оплемењује човјека. Потребна за стварањем, па и умјетничким, развија људски ум до неслућених граница.

У Републици Српској у 2019. години, у односу на 2018. годину, забиљежен је раст броја посјетилаца домаћих филмова и представа у дјечијем и професионалним позориштима.

Број посјетилаца у биоскопима у 2019. години у односу на 2018. годину већи је за 104% код домаћих филмова. Пораст броја посјетилаца по једној представи (184) у 2019. години у односу на 2018. годину забиљежило је дјечије позориште.

Радио–станице су у 2019. години највише емитовале музички, забавни и информативно-документарни програм, а најмање дјечији, омладински и образовни програм.

Број емитованих часова у 2019. години у односу на 2018. годину већи је за 1,5%.

Графикон 23.1. Емитовани програм радио–станица, 2019.

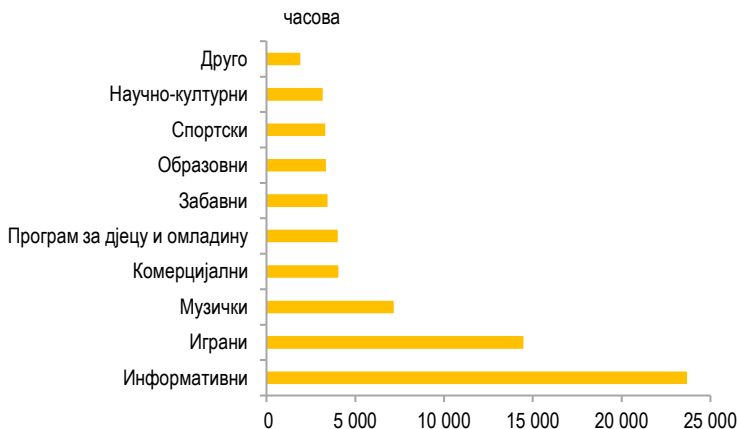
КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

Телевизијске станице су у 2019. години највише емитовале информативни, играни и музички програм, а најмање научно - културни програм.

Број емитованих часова у 2019. години у односу на 2018. годину мањи је за 10%.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

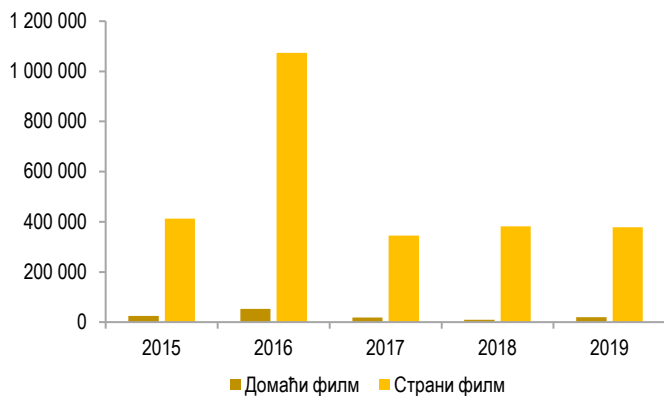
Иако је у Републици Српској у 2019. години, у односу на 2018. годину, забиљежен раст броја посјетилаца домаћих филмова за 104%, број посјетилаца страних филмова мањи је за 0,8 %.

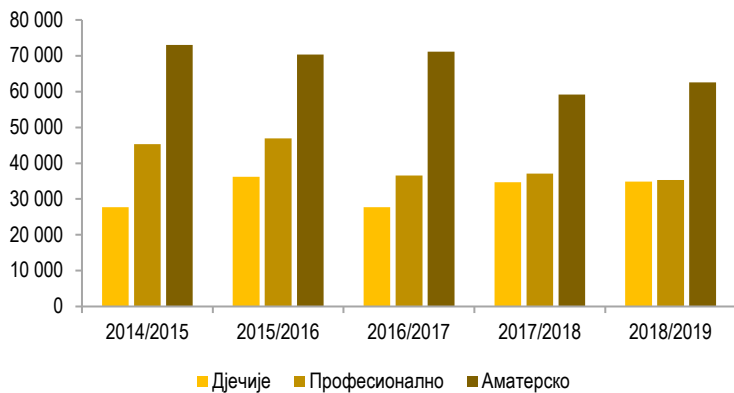
Графикон 23.2. Емитовани програм ТВ станица, 2019.

Број корисника књижног фонда библиотека у 2019. години у односу на 2018. годину мањи је за 7,5%.

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

Графикон 23.3. Посјетиоци биоскопа

Графикон 23.4. Посјетиоци позоришта

Што сузе лакше теку, лакше се и суше.

Николај Гогољ

У јавном здравству Републике Српске, у 2019. години било је запослено 13 841 медицинских радника и сарадника, од којих је око 38,1% у домовима здравља. Од укупног броја запослених, око 18,9% су доктори медицине. У истом периоду у приватним здравственим установама било је 2 802 запослених, од којих око 8,9% чине доктори медицине.

У служби опште и породичне медицине забиљежено је око 4,55 милиона посјета од којих се око 28,0% односи на прве посјете доктору. Прва посјета је контакт који се први пут оствари са доктором због обољења, стања или повреде. Лице у току једне године може због прегледа да учини више посјета доктору, али сваки пут због друге болести и тад се сматра да је то прва посјета због наведене болести.

У 2019. години, 224 715 лица закључило је лијечење у болницама, што је за око 4,7% више него у 2018. години.

24.1. Доктори медицине у здравственим установама

	2018	2019
УКУПНО	2 850	2 858
У јавном здравству	2 588	2 610
У приватним амбулантама	262	248

Извор: Институт за јавно здравство Републике Српске

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Укупан број фармацеута који њихову примарну дјелатност обављају у јавном здравству евидентно је у порасту. Тако је у 2019. години укупан број фармацеута био већи за 14,7% него 2010. године.

ЗДРАВЉЕ

Највише случајева обољелих од варичела

Од укупног броја пријављених случајева у 2019. години, највећи број обољелих је од варичела (око 3,8 хиљада), с тим да је овај удио за око 33,4% мањи него 2018. године.

У Републици Српској, у 2019. години, евидентирано је слабљење епидемије обољелих од морбила - малих богиња (B05) која је уочена током 2014. године. Удио обољелих од малих богиња у 2015. години био је 14,7% у укупном броју обољелих, док је 2019. године тај удио био 0,9%.

24.2. Пријављени случајеви заразних и паразиталних болести у Републици Српској

	Број пријављених случајева
2015	16 418
2016	14 289
2017	13 419
2018	14 535
2019*	7 922

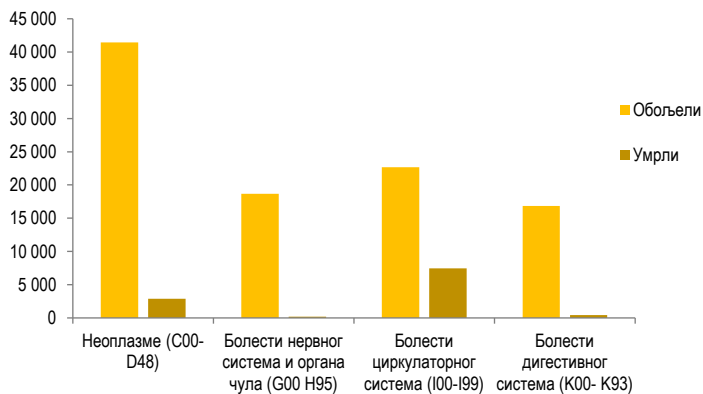
Извор: Институт за јавно здравство Републике Српске

* У Институту за јавно здравство Републике Српске 2019. године је ревидирана листа заразних болести, те на истој, за разлику од листе коришћене у ранијим годинама, нема одређених болести (стрептокојне упале ждријела и крајника, контакта и изложености бјеснилу, шарлаха, еризипела, бактеријског менингитиса, скабијеса, вирусног неспецифичног хепатитиса, носилаштва HBsAg и носилаштва HCV антитијела).

Поред ове промјене, у 2019. години, на другачији начин приказани су подаци које пратимо у оквиру надзора над грипом.

Највише обољелих од неоплазми, а највише умрлих од болести циркулаторног система

У Републици Српској, у 2019. години, забиљежено је 212 694 обољелих. Од укупног броја обољелих, 19,5% је обољелих од неоплазми, од којих је у истом периоду умрло око 19,2% лица. Од посљедица болести циркулаторног система, од којих је у 2019. години обољело око 10,7% лица, умрло је 7 473 лица или око 49,6% од укупног броја умрлих.

Графикон 24.1. Морбидитет и морталитет према одређеним групама болести, 2019.

Извор података о морбидитету: Институт за јавно здравство Републике Српске

25 ЗДРАВСТВЕНО, ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

Никада не треба превише мислити на будућност, она и онако долази одвећ рано.

Алберт Ајнштајн

ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ

У Републици Српској у 2019. години било је нешто мање од 908 хиљада здравствено осигураних лица, што је за око 2 700 осигураних лица мање у односу на 2018. годину

Осигураници који су користили своја права из здравственог осигурања у 2019. години били су привремено неспособни за рад 707 хиљада дана, у нешто мање од 14 хиљада случајева. Поредећи са претходном годином, ријеч је о повећању од готово 91 хиљаде дана, као и повећању од 2 217 случајева.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У Републици Српској је у 2019. години издато готово 6,3 милиона рецепата, што је за око 312 хиљада рецепата мање него 2018. године.

25.1. Осигурана лица према категоријама здравственог осигурања (просјек)

Категорија осигурања	2015	2016	2017	2018	2019
УКУПНО	910 055	917 357	913 275	910 484	907 770
Активни осигураници	191 583	195 471	229 442	236 537	244 993
Уживаоци права из ПИО	214 574	211 044	213 809	216 340	218 838
Лица ван радног односа	176 631	183 318	166 209	163 249	158 532
Чланови породице носиоца осигурања	327 267	327 524	303 815	294 358	285 407

Извор: Фонд здравственог осигурања Републике Српске

25.2. Коришћење права из здравственог осигурања

	2015	2016	2017	2018	2019
Привремена неспособност за рад, број дана	528 964	531 360	564 691	616 323	707 084
Број издатих рецепата	6 573 847	6 882 844	6 908 239	6 600 335	6 288 653

Извор: Фонд здравственог осигурања Републике Српске

ЗДРАВСТВЕНО, ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

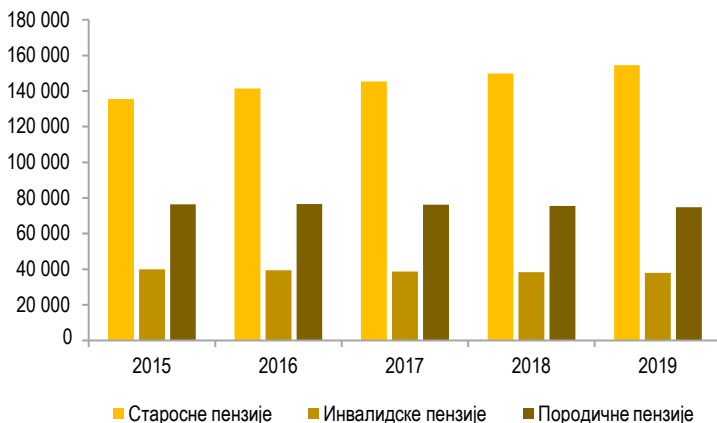
ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

Укупан број корисника права на пензију последњег дана 2019. године био је нешто већи од 267 хиљада. Од тог броја, око 155 хиљада су корисници старосне пензије, око 38 хиљада корисници инвалидске пензије, а око 75 хиљада су корисници породичне пензије.

Укупна просјечна пензија у 2019. години износила је 336 КМ, док је просјечна старосна пензија износила 363 КМ, просјечна инвалидска пензија износила је 316 КМ, а најнижа је била просјечна породична пензија, 290 КМ.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Укупна просјечна пензија у Републици Српској у 2019. години била је виша за 13 КМ у односу на 2018. годину.

Графикон 25.1. Корисници права на пензију (стање 31. децембра 2019)

Извор: Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске

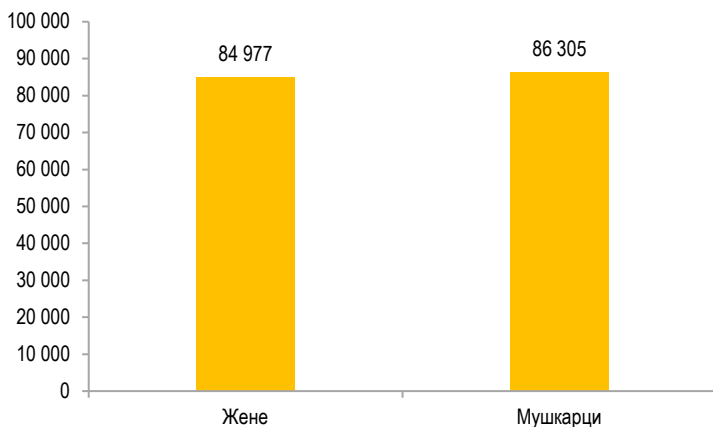
26 СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Тврдичење почиње ондје гдје престаје сиротиња.

Оноре де Балзак

У Републици Српској, у 2019. години, један од облика социјалне заштите примало је 171 282 лица, од чега су корисници већином пунољетна лица и то 72,5%, док је малољетних корисника било 27,5%.

Посматрано по полу, већи је удио мушких корисника социјалне заштите

Графикон 26.1. Корисници социјалне заштите према полу, 2019.

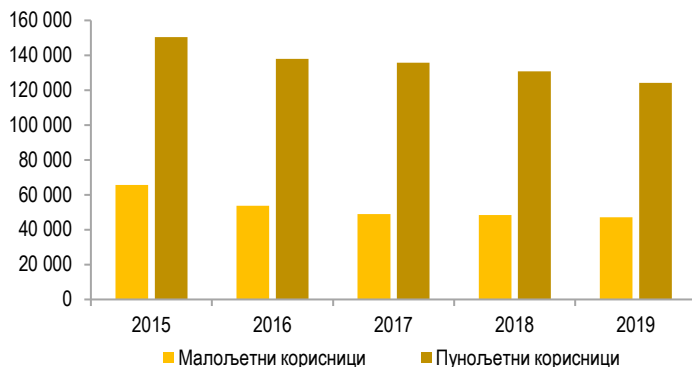
Број корисника социјалне заштите у 2019. години умањен је за 4,4% у односу на 2018. годину.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Током 2019. године, у Републици Српској било је регистровано 287 хранитељских породица.

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

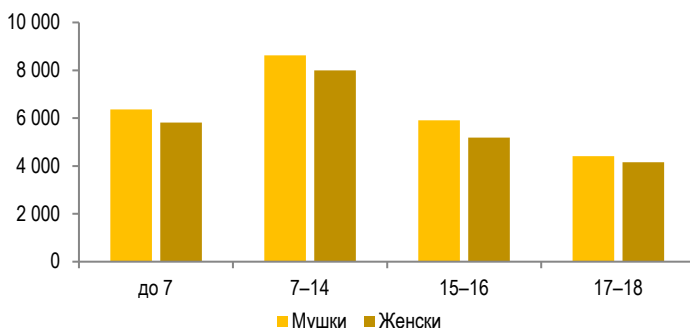
Број малолетних корисника умањен је за 2,7%, а број пунолетних корисника умањен је за 5,0%.

Графикон 26.2. Број корисника социјалне заштите по годинама

У периоду од 2015. до 2019. године број корисника социјалне заштите умањен је за 26%.

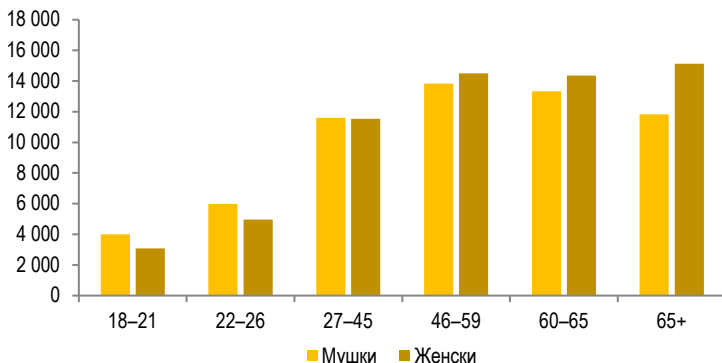
Током 2019. године евидентирано је 47 135 малолетна корисника социјалне заштите. Највише малолетних корисника је у категорији 7-14 година старости, а најмање у категорији 17-18 година.

Графикон 26.3. Малолетни корисници према полу и годинама старости, 2019.

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Један од облика социјалне заштите, у 2019. години, примало је 124 147 пунољетних лица, од чега су најбројнији корисници лица старости од 46-59 година, док је најмањи број корисника старости од 18-21 године.

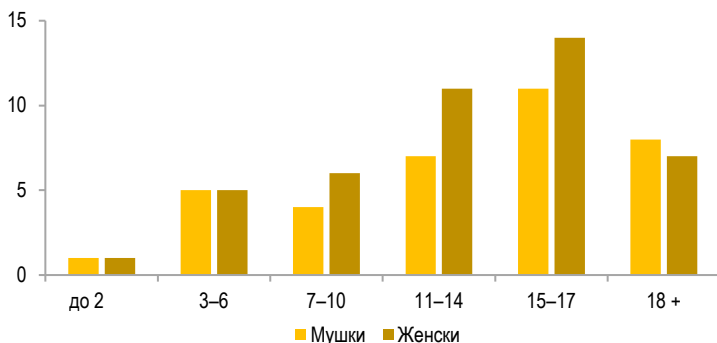

Графикон 26.4. Пунољетни корисници према полу и старости, 2019.

Установе социјалне заштите

У домовима за дјецу и омладину, у 2019. години, било је смјештено 72 корисника. Највише их је старости од 11-14 година, а најмање старости до двије године.

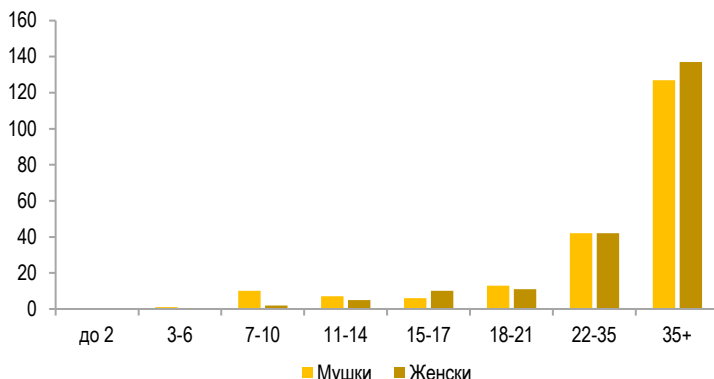
У домовима је већи удио женских корисника (57%).

Графикон 26.5. Корисници домова за дјецу и омладину према полу и старости, 2019.

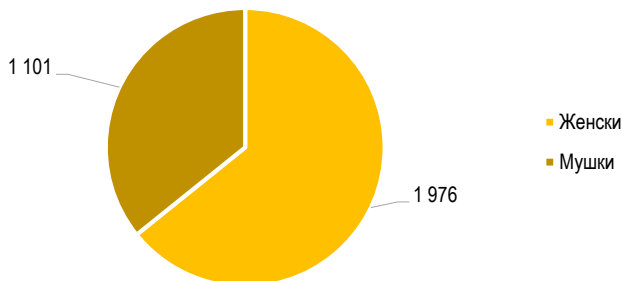
СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

У установама социјалне заштите за инвалидну дјецу и омладину ометену у физичком и психичком развоју у 2019. години било је смјештено 413 лица, а највише их је старости изнад 35 година (63,9%).

Графикон 26.6. Корисници установа за инвалидну дјецу и омладину према полу и старости, 2019.

Током 2019. године 3 077 лица било је смјештено у установама социјалне заштите за одрасле и старије особе и то су већином жене (64,2%). Највише је корисника преко 80 година старости (55,6%).

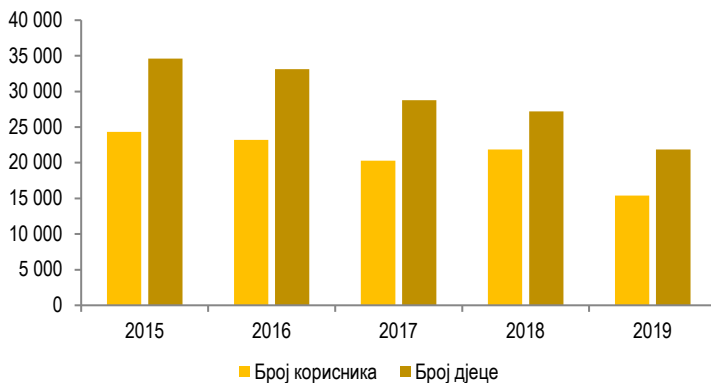
Графикон 26.7. Корисници установа за одрасла старија лица према полу, 2019.

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Корисници додатка за дјецу

Укупно је 15 388 корисника остварило право на додатак за дјецу у 2019. години, док је 21 862 дјеце користио право на додатак за дјецу у 2019. години.

Током 2019. године укупан број корисника који остварују право на додатак на дјецу смањено се за 29,5%, док се број дјеце смањено за 19,6%.

Графикон 26.8. Број корисника додатка на дјецу и број дјеце

Не труди се да знаш све да не би постао незналица.

Демокрит

Савремено тржиште карактеришу перманентна неизвесност и потреба сталног прилагођавања, што је могуће остварити само системским улагањем у истраживање и иновације.

У 2019. години у Републици Српској за истраживање и развој потрошено је 17,7 милиона КМ, од чега је 9,6 милиона потрошено у пословном сектору

У Републици Српској у 2019. години бруто домаћи издаци за истраживање и развој износили су 17 687 000 КМ, од чега су 86,6% текући издаци, а остало инвестициони издаци. Текући издаци обухватају трошкове рада и трошкове накнада запосленима и остале текуће трошкове, док инвестициони обухватају издатке за земљиште и грађевинске објекте, машине и опрему, патенте, лиценце, студије и пројекте, хардвер и софтвер, те остале инвестиционе издатке. Скоро половина бруто домаћих издатака утрошена је у области *Инжењерство и технологија* (47,4%). *Инжењерство и технологија* је област истраживања и развоја која обухвата поља као што су грађевинарство и архитектура, материјали, електротехника, електроника и информационо инжењерство, затим машинско, хемијско, медицинско и инжењерство животне средине, индустријску и биотехнологију животне средине, нанотехнологију и остала инжењерства и технологије.

Истраживање и развој обухвата три врсте активности: основно истраживање, примијењено истраживање и експериментални развој (развојно истраживање). У Републици Српској 57,7% укупних средстава утрошено је за примијењена истраживања, 28,3% за основна истраживања, а 14,0% за експериментални развој.

Скоро трећина средстава за истраживање и развој утрошена је у циљу *Општег унапређења знања* (31,5%), *Транспорта, телекомуникација и осталих инфраструктура* 26,9%, *Пољопривреде* 15,6% и *Индустријске производње и технологије* 10,9%.

Власита средства јединица које се баве истраживањем и развојем су извор 4/5 утрошених средстава.

У Републици Српској, буџетска издвајања за истраживање и развој у 2019. години износила су 24,8 милиона КМ. Према секторима, највише средстава било је намијењено високом образовању, 96,6%, затим државном сектору 2,7%, пословном сектору 0,4% и непрофитном сектору 0,3%. Издвајања за истраживање и развој за сектор иностранства није било. С циљем *Општег унапређења знања: Истраживање и развој финансиран из општих фондова универзитета* било је издвојено највише средстава (69,7%).

ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

У 2019. години, на пословима истраживања и развоја радило је 1 355 лица, односно изражено помоћу еквивалента пуне запослености 830,3 лица. Еквивалентом пуне запослености добијамо број лица који су на пословима истраживања и развоја радили пуно радно вријеме.

Од укупног броја запослених, које укључују истраживаче, техничко особље и остало особље, 70,6% су истраживачи. Од укупног броја истраживача, скоро половина су жене.

У периоду 2016 – 2018. године у Републици Српској скоро 1/4 предузећа била је иновативно активна

Иновативно активна предузећа су предузећа која су у посматраном периоду имала завршене активности у вези са иновацијама производа или процеса и/или текуће иновативне активности (активности које су биле у току на крају 2018. године) и/или напуштене иновативне активности и/или интерне активности истраживања и развоја и/или уговорене активности истраживања и развоја. У периоду 2016 – 2018. године, 24,3% предузећа спровело је бар једну од наведених иновативних активности, док 75,7% предузећа уопште није спроводило иновативне активности.

Иновативна активност предузећа повећава се са њиховом величином, тако да је скоро половина иновативно активних предузећа у посматраном броју великих предузећа (250 и више запослених), затим 28,3% у посматраном броју средњих предузећа (50–249 запослених), док је 21,9% иновативно активних предузећа из групе малих предузећа (10–49 запослених).

Највећи број предузећа спровео је активности у вези са иновацијама производа или процеса. Иновација производа је нови или побољшани производ (роба или услуга) која се значајно разликује од претходних производа или услуга предузећа, а која је имплементирана на тржишту. У периоду 2016 – 2018. године, 17,5% предузећа је увело иновацију производа.

Иновација пословног процеса је нови или побољшани пословни процес који је уведен за једну или више пословних функција који се значајно разликује од претходних пословних функција и који је имплементиран у предузећу. У периоду 2016 – 2018. године 16,5% предузећа је увело иновацију пословног процеса.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Скоро двије трећине од укупног броја предузећа у периоду 2016 – 2018. године купило је машине, опрему или софтвер на бази исте или побољшане технологије коју је раније већ користило.

ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

27.1. Истраживање и развој у Републици Српској

	Запослени на пословима истраживања и развоја				Истраживачко-развојни радови				Бруто домаћи издаци за истраживање и развој (хиљ. КМ)		
	свега	жене	истраживачи	жене	укупно	фундаментални	примијењени	развојни	укупно	текући издаци	инвестициони издаци
2015	884	368	559	220	237	46	119	72	17 935	14 547	3 388
2016	709	327	438	204	167	30	100	37	16 736	14 650	2 086
2017	843	369	535	225	234	46	135	53	17 196	13 821	3 375
2018	803	362	516	223	196	18	118	60	18 341	15 072	3 269

(наставак)

	Укупно запослени на пословима истраживања и развоја ¹⁾				Истраживачко-развојни радови				Бруто домаћи издаци за истраживање и развој (хиљ. КМ)		
	свега	жене	истраживачи	жене	укупно	фундаментални	примијењени	развојни	укупно	текући издаци	инвестициони издаци
2019 ²⁾	1 355	674	956	467	454	233	173	48	17 687	15 323	2 364

¹⁾ Укупно запослени на пословима истраживања и развоја обухватају запослене на основу уговора о раду и ангажоване на основу ауторског уговора или уговора о дјелу на пословима истраживања и развоја, у периоду од 01.01. до 31.12. референтне године. За извјештајне јединице у пословном сектору, дефиниција запослених, поред запослених на основу уговора о раду, укључује и samozапослене и неплаћене породичне раднике.

²⁾ Методологија истраживања усклађена је са међународним стандардима које је поставио OECD и објавио у Фраскати приручнику 2015. године, тако да подаци за 2019. годину нису у потпуности упоредиви са подацима из претходних година.

ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

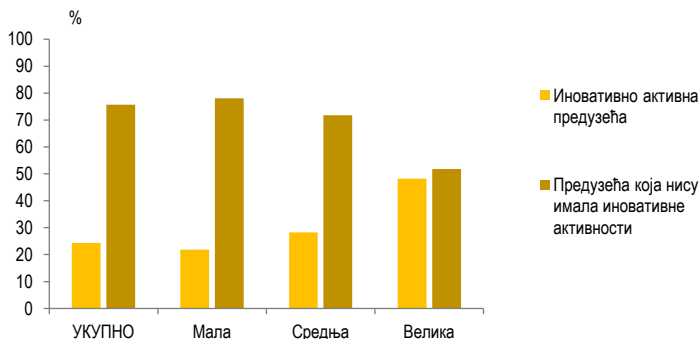

Графикон 27.1. Укупно запослени на пословима истраживања и развоја према степену образовања, 2019.

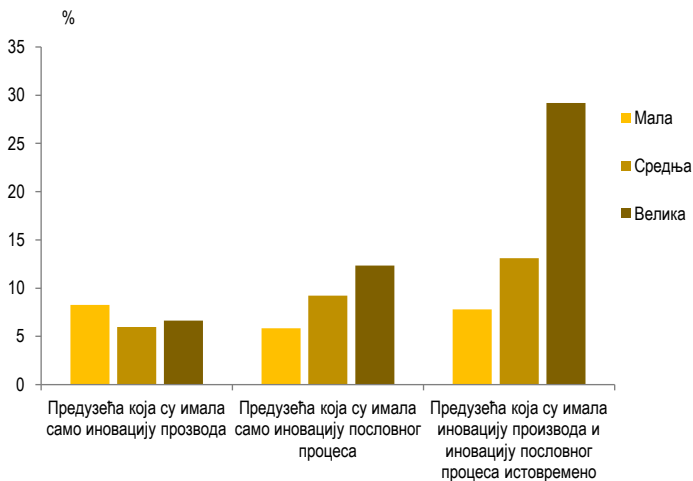

Графикон 27.2. Средства за истраживање и развој према друштвено-економским циљевима, 2019.

ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

Графикон 27.3. Предузећа према величини предузећа и иновативној активности, 2016 – 2018.

Графикон 27.4. Структура иновативно активних предузећа према величини предузећа и врсти иновације, 2016 – 2018.

28 КРИМИНАЛИТЕТ

Ако не успије да измири слободу и правду, човек је изгубио све.

Албер Каму

Борба против криминалитета и криминалних дјелатности, изражава се кроз откривање и расвјетљавање кривичних дјела, те процесуирање и кажњавање учинилаца кривичних дјела.

Кривично дјело увијек представља напад на друштвене и цивилизацијске вриједности којима свака држава настоји да осигура највећу могућу заштиту. Дакле, сви модерни правни пореци имају интерес и вољу да ефикасно реагују на угрожавање тих заштићених вриједности – санкционисањем кривичних дјела.

У вријеме кад савремени криминалитет постаје транснационална појава, потреба реакције правне државе на његове појавне облике је све израженија.

Кривичноправна одговорност и изрицање санкција за учињена кривична дјела сходно законским рјешењима, из разумљивих разлога, посебно се утврђују и примјењују (а тако и статистички прате) у односу на пунољетне и малољетне учиниоце кривичних дјела.

ПУНОЉЕТНИ УЧИНИОЦИ

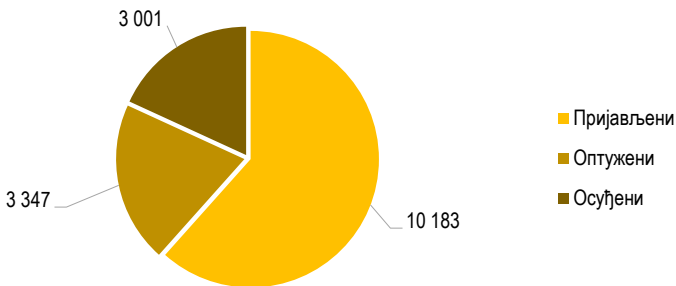
У 2019. години у надлежним тужилаштвима у Републици Српској ријешено је 10 183 кривичних пријава поднесених против пунољетних учинилаца. Од укупног броја у 28,6% случајева радило се о непознатим учиниоцима. Кривична дјела против имовине су као и претходне године, била најбројнија и на њих се односило чак 48,9% од укупног броја ријешених кривичних пријава.

У надлежним судовима, у истом периоду, оптужено је 3 347, а осуђено 3 001 учинилаца. Од укупног броја осуђених 92,4% били су мушкарци, од којих су 21,7% били старосне доби од 30 до 39 година. За кривична дјела против имовине терети се скоро сваки трећи оптужени учинилац, док је сваки седми оптужен за неко кривично дјело из групе кривичних дјела против живота и тијела.

Код учинилаца који су проглашени кривим, најчешће изречена казна била је условна казна, а забиљежена је у 53,8% случајева. Новчана казна изречена је у 31,8%, а казна затвора у 14,2% случајева.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Кад су у питању кривична дјела против слобода и права грађана ријешено је 18,1% више кривичних пријава у 2019. години, када се пореди са истом групом кривичних дјела у 2018. години. Посматрајући исти период, за кривична дјела против јавног реда и мира оптужено је 29,3% више учинилаца.

Графикон 28.1. Пунољетни учиниоци кривичних дјела – пријављени, оптужени и осуђени, 2019.

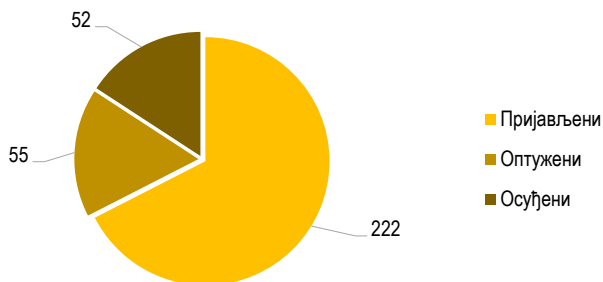
МАЛОЉЕТНИ УЧИНИОЦИ

Од укупно 222 ријешене кривичне пријаве поднесене против малољетних лица у 2019. години, 130 пријава се односило на старије малољетнике (од пуних 16 до непуних 18 година живота). У односу на укупан број пријављених, кривична дјела против имовине била су најбројнија, чак 50,5%. Друга по заступљености била су кривична дјела против живота и тијела са учешћем од 22,5% случајева.

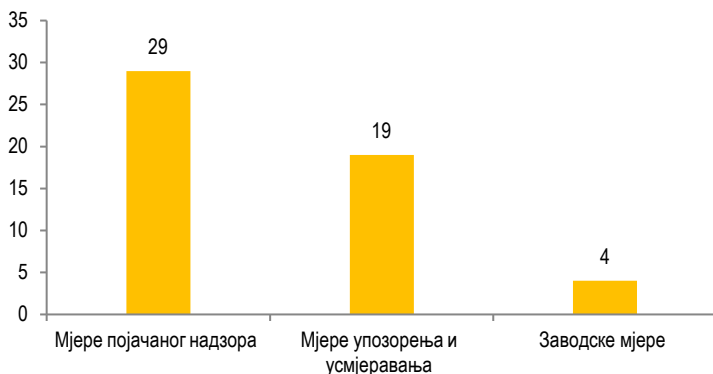
Оптужено је 55 малољетника, од којих је за 94,5% изречена кривична санкција. За кривична дјела против имовине оптужено је 56,4%, а за кривична дјела против живота и тијела 16,4% малољетника.

КРИМИНАЛИТЕТ

Од укупно 52 изречене кривичне санкције 98,1% изречене су учиниоцима мушког пола. У 2019. години није изречена нити једна казна малољетничког затвора. Најчешће су изрицане васпитне мјере појачаног надзора 55,8%, потом мјере упозорења и усмјеравања 36,5% и заводске мјере 7,7%.

Графикон 28.2. Малољетни учиниоци кривичних дјела – пријављени, оптужени и осуђени, 2019.

Графикон 28.3. Изречене кривичне санкције за малољетнике, 2019.

ВОДИЧ ЗА КОРИСНИКЕ

Поштовани корисници,

Ова публикација намијењена је широком кругу корисника и даје основне показатеље стања и промјена економског и друштвеног живота Републике Српске.

За податке у табелама и графиконима испод којих није наведен извор података, извор представљају редовне статистичке активности које спроводи Републички завод за статистику.

За табеле и графиконе који приказују податке прикупљене и обрађене од стране других овлашћених органа и организација, извор података је увијек наведен испод табеле, односно графикона.

Због боље прегледности, подаци у неким табелама и графиконима исказани су у већим јединицама мјере (хиљаде, милиони), а усљед заокруживања, укупни износи не слажу се увијек са збиром података за појединачне категорије.

Подаци који се дају по одређеним нивоима класификације дјелатности, исказани су према КД БиХ 2010, која садржајно и структурно у потпуности одговара ЕУ Статистичкој класификацији дјелатности NACE Rev.2.

Због усаглашавања са важећим прописима из области краткорочних статистика и ЕУ стандардима, Републички завод за статистику, од 2015. године, умјесто тромјесечног истраживања угоститељства спроводи истраживање „Квартални показатељи у хотелијерству и угоститељству”, са основним циљем редовне производње и објављивања релативних показатеља у тромјесечној динамици. Подаци новог истраживања повезани су са подацима за претходне године прерачуном преко стопа раста, што је омогућило очување серије индекса из области угоститељства.

Напомена: У поглављима у којима су табеларно приказани подаци у вези са КД БиХ, подручја класификације дјелатности приказана су словним ознакама по енглеском алфabetу, у складу са међународним означавањем, а пуно објашњење наведених ознака дато је у поглављу „Подручја дјелатности”.

Приликом коришћења података из ове публикације, молимо вас да наведете извор (Републички завод за статистику Републике Српске и назив публикације).

ЗНАКОВИ И СКРАЋЕНИЦЕ

-	нема појаве
...	не располаже се податком
0	податак је мањи од 0,5 од дате јединице мјере
Ø	просјек
()	податак је мање поуздан - коефицијент варијације (CV) мањи од 0,2 а једнак или већи од 0,1 или изражено у процентима $10\% \leq CV < 20\%$
(())	податак је непоуздан - коефицијент варијације (CV) мањи од 0,3 а једнак или већи од 0,2 или изражено у процентима $20\% \leq CV < 30\%$
•	податак је екстремно непоуздан - коефицијент варијације (CV) једнак или већи од 0,3 или изражено у процентима $CV \geq 30\%$
.	подаци су статистички непоуздани (до 20 појава)
*	исправљен податак
***	повјерљив податак
1)	ознака за напомену у табели
°C	степен целзијуса
m	метар
m ²	квадратни метар
m ³	кубни метар
km	километар
km ²	квадратни километар
м.н.в.	метара надморске висине
ha	хектар
t	тона
kW	киловат
GWh	гигават час
Gg	гигаграм
CO _{2-ек}	еквивалентни угљен-диоксид
хиљ.	хиљаду
мил.	милион
млрд.	милијарду
ком.	комад
Sm ³	стандардни метар кубни гаса
АПД	Анкета о потрошњи домаћинства
АРС	Анкета о радној снази
БДП	Бруто домаћи производ
COICOP	Класификација личне потрошње према намјени
ISCED	Међународна стандардна класификација образовања
NACE Rev. 2	Европска класификација дјелатности
KM	конвертибилна марка
КД	Класификација дјелатности

ПОДРУЧЈА ДЈЕЛАТНОСТИ¹⁾

A	Пољопривреда, шумарство и риболов
B	Вађење руда и камена
C	Прерађивачка индустрија
D	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација
E	Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине
F	Грађевинарство
G	Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала
H	Саобраћај и складиштење
I	Дјелатност пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство
J	Информације и комуникације
K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања
L	Пословање некретнинама
M	Стручне, научне и техничке дјелатности
N	Административне и помоћне услужне дјелатности
O	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање
P	Образовање
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада
R	Умјетност, забава и рекреација
S	Остале услужне дјелатности
T	Дјелатности домаћинства као послодаваца; дјелатности домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу
U	Дјелатности екстериторијалних организација и органа

¹⁾ Према Уредби о класификацији дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 8/14).

МАЛА ШКОЛА СТАТИСТИКЕ

На крају, поштовани читаоци, желимо да у овој књизи имате при руци неколико мање познатих појмова из статистике – није их лоше знати.

ПОЈМОВИ

Статистика: Статистика је наука која се бави прикупљањем, анализом и тумачењем података варијабилних појава, заснована на теорији вјероватноће.

Статистички скуп: Статистички скуп (основни скуп или популација) је скуп свих елемената на којима се извјесна варијабилна појава испољава и статистички посматра.

Обиљежје: Особине по којима се јединице статистичког скупа међу собом разликују, а које су предмет статистичког истраживања, називамо обиљежјима (промјенљивим или варијаблама). Различити видови у којима се једно обиљежје може јавити називају се **модалитетима** или **вриједностима** тога обиљежја.

Статистички узорак: Статистички узорак представља *дио* статистичког скупа на основу чијих особина доносимо статистичке закључке о одговарајућим карактеристикама популације из које је изабран.

Репрезентативни узорак: Узорак је репрезентативан ако својим особинама вјерно одсликава особине статистичког скупа из којег је изабран.

Статистички попис: Статистичким пописом (енг. *census*) обухватају се све јединице скупа у одређеном моменту који се назива **критични моменат**.

Статистичке серије: Статистичке серије представљају низове података сређених по вриједностима обиљежја или хронологији. Ако су уређене по обиљежју представљају **серије структуре**, а ако су уређене по хронологији представљају **временске серије**.

Аритметичка средина: Аритметичка средина (енг. *arithmetic mean* или *mean*) је у пракси најчешће коришћена средња вриједност. Популарно се још назива **просјек**. Израчунава се тако што се збир вриједности посматраног обиљежја подијели њиховим бројем.

Геометријска средина: Геометријска средина представља мјеру централне тенденције која изравнава пропорционалне промјене између података посматране серије. Израчунава се тако што се вриједности обиљежја међусобно помноже, а затим се из тог производа пронађе коријен са изложоцем који је једнак броју посматраних јединица.

МАЛА ШКОЛА СТАТИСТИКЕ

Медијана: Медијана је вриједност обилежја која се налази у средини серије чији су подаци сређени по величини. Дијели серију података на два једнака дијела (50% јединица су према вриједности обилежја мање, а 50% веће од медијане).

Варијанса: Варијанса показује просјек квадрата одступања свих података од њихове аритметичке средине.

Стандардна девијација: Стандардна девијација представља просјечно одступање свих појединачних података од њихове аритметичке средине. Стандардна девијација може се израчунати директно из варијансе, односно као позитивна вриједност квадратног коријена варијансе.

Индекси: Индекси су релативни бројеви који показују однос нивоа једне или више појава у текућем (посматраном) периоду у односу на базни период. Најчешће се исказују у процентима.

Текући период: Текући период (година, тромјесечје, мјесец и сл.) је временски период у коме се посматра ниво појаве, док се период са којим се тај ниво пореди назива **базним периодом** или **базом**.

Просјечна стопа раста: Просјечна стопа раста (геометријска стопа раста) представља стопу по којој се појава просјечно повећава или смањује у периоду обухваћеним временском серијом.

Временске серије: Временске серије представљају низове нумеричких података о појави који су сложени хронолошким редослиједом у сукцесивним, једнаким, временским периодима.

Тренд: Тренд (секуларна тенденција) је развојна тенденција појаве у оквиру посматраног временског периода.

Десезонирање: Десезонирање је поступак којим се из оригиналних података временске серије одстрањује сезонски утицај. У мултипликативном моделу ово се постиже дијелењем оригиналних података са сезонским индексима и множењем са 100.

Извор: Ловрић, М.; Комић, Ј.; Стевић, С. (2006). Статистичка анализа – методи и примјена, Бања Лука, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци.

ОВО ЈЕ

РЕПУБЛИКА СРПСКА

ISSN 22327304

